ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ — ОЛИЙ БАХТ
O'.K.U.F. F.T.U.U.

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

2007 йил 20 март
сешанба № 36-37 (2294)

Ушбу сонда:

2 ҚАДРИЯТЛАР ЮРТИ БУ
3 ФЕРМЕРЛАРГА ЯНГИ ТЕХНИКАЛАР
8 ЯХШИЛИК

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш тизимини янада такомиллаштириш ва мустаҳкамлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида

"Ижтимоий ҳимоя йили" Давлат дастурига мувофиқ ҳамда аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича чора-тадбирларни амалга оширишда аниқ йўналтирилган ва табақалашган ёндашувни янада кучайтириш, кам таъминланган оилаларни зарур моддий ёрдам кўрсатиш орқали қўллаб-қувватлашни таъминлаш, ижтимоий хизмат кўрсатиш тизими ходимлари меҳнатини рағбатлантириш ва ҳақ тўлаш механизмини такомиллаштириш, шунингдек, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш мақсадида:

1. Белгилаб қўйилсинки, болали эҳтиёжманд оилаларга, икки ёшгача бўлган фарзанди тарбияси билан банд ишламаётган оналарга нафақа ҳамда кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам тайинлаш ва тўлаш фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан:

ижтимоий адолат, холислик ва ошкоралик тамойилларига қатъий амал қилиш;

кўрсатилаётган моддий ёрдамнинг аниқ йўналтирилишини таъминлаш, уни ҳақиқий эҳтиёжманд оилаларга бериш, боқимандаликка йўл қўймаслик, оилалар даромади ва мол-мулкини ҳар томонлама ҳисобга олиш;

ажратилган маблағлардан мақсадли ва самарали фойдаланиш асосида амалга оширилади.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоят, шаҳар, туманлар ҳокимликлари нафақа ва моддий ёрдам тайинлаш ҳамда тўлаш бўйича белгиланган тартибга риоя қилиш устидан қатъий назорат амалга оширилишини таъминласин.

2. 2007 йилнинг 1 сентябридан:

давлат бюджетидан кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам тўлаш учун ажратиладиган бюджет маблағлари ҳажмини, айни вақтда уни тайинлаш ва тўлаш муддатини 6 ойгача узайтирган ҳолда, 1,5 бараварга;

"Мурувват" болалар интернат-уйлари тарбиячилари, ўқув-ёрдамчи ходимлари ва санитар-энагалари иш ҳақи, айни вақтда бир тарбиячи учун иш меъёрини 15-18 нафар боладан 5-6 нафар болага камайтирган ҳолда, ставкаларни тариф сеткаси бўйича бир разрядга кўтариш ҳисобидан;

болалар, қариялар ва ногиронларнинг "Мурувват" ва "Саховат" интернат-уйлари, жисмоний ривожланиш имконияти чекланган ва жисмоний нуқсонлари бўлган шахслар учун ихтисослаштирилган коллежлар, уруш ва меҳнат фахрийлари санаторийлари, ногиронлар реабилитация марказлари ва уйда ижтимоий ёрдам кўрсатиш хизмати ходимларини моддий рағбатлантириш фонди миқдори меҳнатга ҳақ тўлаш фонди ҳисобидан 25 фоизгача оширилсин.

3. 2007 йилнинг 1 июлидан:

уруш ва меҳнат фахрийлари санаторийлари ходимларининг тариф ставкаларига 15 фоиз миқдорида қўшимча;

жисмоний ривожланиш имконияти чекланган ва жисмоний нуқсонлари бўлган шахслар учун ихтисослаштирилган коллежларда ногирон-ўқувчиларнинг бепул овқатланиши;

уйда ижтимоий ёрдам кўрсатиш хизмати ходимлари, шунингдек, ногирон болаларни уйда ўқитаётган педагоглар учун Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда энг кам иш ҳақининг 1 баравари, Тошкент шаҳрида 1,5 баравари миқдорида ойлик йўл ҳақи компенсацияси жорий этилсин.

4. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, вазирликлар, идоралар, уюшмалар, компаниялар, хўжалик бошқарувининг бошқа органлари, корхоналар, ташкилотлар, хайрия жамғармалари, тадбиркорлик тузилмалари фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари орқали эҳтиёжманд оилаларга ҳар томонлама қўшимча моддий ёрдам кўрсатсин.

Белгилаб қўйилсинки, Ижтимоий ҳимоя йили деб эълон қилинган 2007 йилда хўжалик юритувчи субъектлар ва тадбиркорлик тузилмалари томонидан фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига юқорида қайд этилган мақсадлар учун ажратиладиган маблағлар даромад солиғидан тўлиқ озод этилади.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 23 январдаги 573-қарори билан тасдиқланган "Ижтимоий ҳимоя йили" Давлат дастурида 28 та "Меҳрибонлик" уйи, шунингдек, 86 та санаторий типидаги ҳамда жисмоний ва руҳий ривожланишдан орқада қолган болалар учун мўлжалланган ихтисослаштирилган мактаб-интернатларни капитал таъмирлаш, жиҳозлаш, улар учун микроавтобуслар сотиб олиш мақсадида давлат бюджетидан қўшимча 8,2 миллиард сўм йўналтириш кўзда тутилганлиги эътиборга олинсин.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Иқтисодиёт вазирлиги ҳамда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг болалар, қариялар ва ногиронларнинг "Мурувват" ҳамда "Саховат" интернат-уйлари, уруш ва меҳнат фахрийлари санаторийлари, ногиронлар реабилитация марказларини капитал таъмирлаш, жиҳозлаш, уларнинг таъминотини янада яхшилаш бўйича жорий йилда ушбу мақсадларга давлат бюджети маблағлари ҳисобидан қўшимча 5,2 миллиард сўм йўналтириш ҳақидаги таклифи маъқуллансин.

6. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, Молия вазирлиги ва бошқа манфаатдор вазирлик ҳамда идоралар билан ҳамкорликда бир ой муддатда амалдаги қонун ҳужжатларига ушбу Фармондан келиб чиққан ҳолда киритиладиган ўзгартиш ва қўшимчалар ҳақида Вазирлар Маҳкамасига таклиф киритсин.

7. Мазкур Фармон ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Р.Азимов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2007 йил 19 март

Тадбир

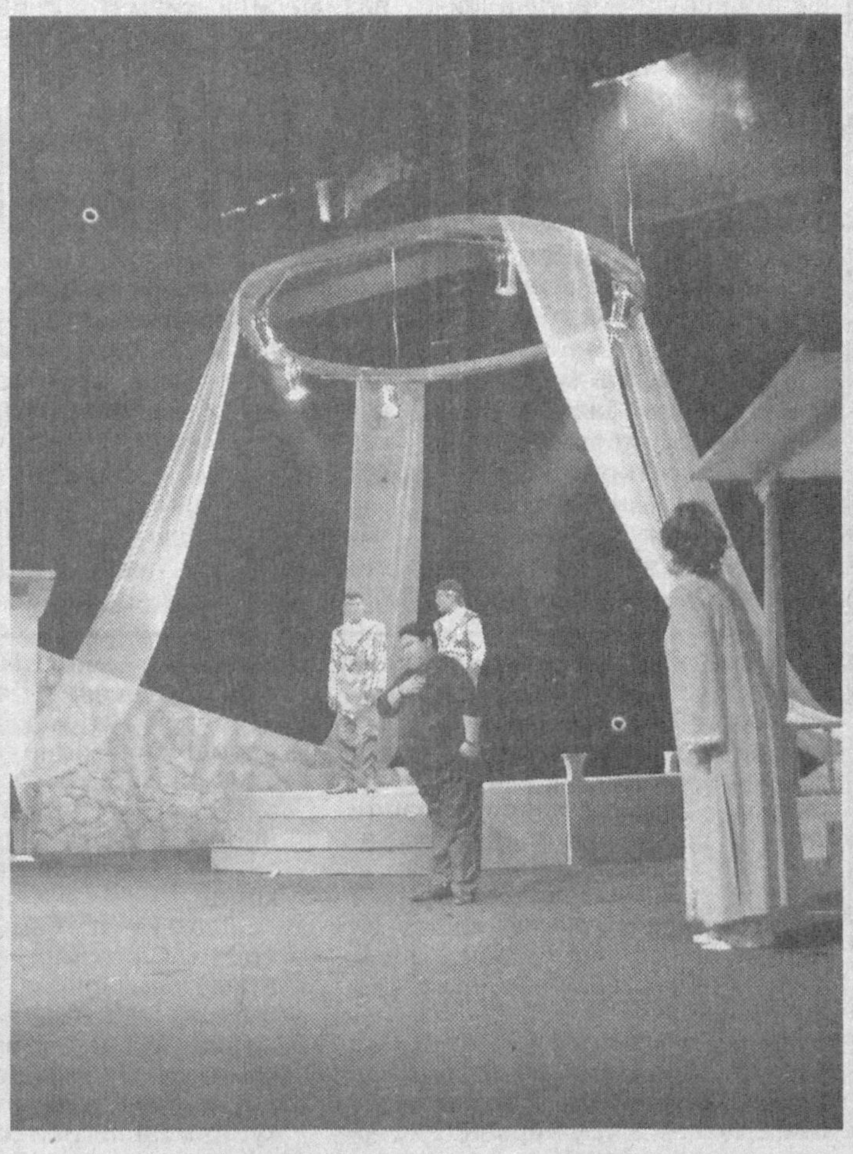

АЁЛ БОРКИ, ОЛАМ МУНАВВАР

Ўзбек Миллий академик драма театри биноси байрамона безатилган. Ушбу кошонада халқаро хотин-қизлар байрами ҳамда Наврўзи олам тантаналари доирасида Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши, Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Тошкент шаҳар касаба уюшмалари ташкилотлари бирлашмаси кенгаши ҳамда Тошкент шаҳар савдо, матлубот кооперацияси ходимлари ва тадбиркорлар касаба уюшмаси кенгаши ҳамкорлигида «Аёл борки — олам мунаввар» деб номланган бадиий кеча бўлиб ўтди. Тадбирда пойтахтимизда фаолият кўрсатаётган тадбиркор аёлларнинг вакиллари, ташкилотлар, корхоналар касаба уюшма ташкилотлари фаоллари ҳамда ишлаб чиқариш илғорлари иштирок этдилар.

Анжуманни Тошкент шаҳар тармоқ касаба уюшмаси кенгаши раиси Зиёдулла Худойбердиев очиб, аёлларимизнинг жамиятимиздаги тутган ўрни ҳақида алоҳида тўхталди. Ҳозирги кунда тармоқда 60 мингдан зиёд касаба уюшма аъзоси фаолият кўрсатаётгани, шулардан 50 фоизини хотин-қизлар ташкил этаётгани фахр билан таъкидланди.

Эндиликда Тошкент шаҳар тадбиркор аёллари олиб бораётган ишлар таҳсинга сазовор бўлмоқда. 3 мингдан зиёд корхона, ташкилотларда ишлаётган ходимларнинг ярмидан кўпи аёллардир. Уларнинг сони тобора ортиб бормоқда. Саодат соҳибалари қўли билан яратилаётган, ишлаб чиқарилаётган хилма-хил маҳсулотларнинг намуналари жаҳон кўргазмаларида намойиш этилиб, совринли ўринлар қўлга киритилмоқда.

Бундай тадбирлар, намунали ишлар, илғор тажрибалар хусусида яхлит тушунчага эга бўлиш, ҳаётимиз гуллари бўлмиш азиз инсонларни эъзозлаш, уларнинг ижтимоий ҳимоясига оид масала-муаммоларни ҳамжиҳатликда ҳал этишда ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда.

— Меҳнаткаш аёлни эъзозлаган, унинг мўъжизакор қўллари нималарга қодир эканлигини тараннум этган кечадан биз — тадбиркорлар ҳам кўп нарса олдик, — дейди «Ферез» савдо ишлаб чиқариш фирмаси директори ўринбосари Моҳира Юсупова. — Инсон омилига беқиёс даражада эътибор берилаётган мамлакатимизда касаба уюшмаларининг мавқеи тобора ортиб бормоқда. Хусусан, бу нуфузли ташкилот меҳнаткашлар ҳақ-ҳуқуқининг устувор ҳимоячиси эканлигини ходимларимиз чуқур ҳис этишмоқда. Фирмамиз Ижтимоий ҳимоя йилида кўпгина хайрли тадбирларни амалга оширишни режалаштирган. Ғоятда мазмунли, қизиқарли ўтган кечада кўпгина ҳамкорлар орттирдим. Демак, савобли ишлар доираси янада кенгаяди.

Байрам тадбирининг сўнггида анжуман иштирокчиларига театр ижодий жамоасининг туҳфаси — драматург Ҳайитмат Расулнинг «Олтин қиз» асари намойиш этилди.

Раҳимжон ОРИПОВ, «Ишонч» мухбири,
Икром ҲАСАНОВ олган суратлар

Маълумки, мамлакатимизни модернизациялаш ва ислоҳ қилиш, сиёсий, ижтимоий соҳаларни эркинлаштириш, фуқароларнинг фаолиятини оширишда бошқа нодавлат ва жамоат тузилмалари қаторида энг оммавий ташкилот — касаба уюшмаларининг ўрни беқиёсдир. Ўзбекистон касаба уюшмаларининг IV қурултойи қарорлари ҳамда узоқ муддатга мўлжалланган Ҳаракат Дастурида эса бу борада ҳаётга изчил татбиқ этилиши лозим бўлган барча вазифалар аниқ белгилаб берилган.

ИШЧАНЛИК РУҲИДА

Модомики «Кучли давлатдан — кучли фуқаролик жамияти сари» тамойили асосида иш олиб борар эканмиз, аҳолининг кенг қатламлари орасида касаба уюшмаларининг ташкилотчилик фаолиятлари алоҳида сезилиб турмоғи лозим. Ана шундай масъуллик ҳиссини барча ташкилот етакчилари қалбан ҳис этган тақдирдагина иш самараси сезилади.

Республика касаба уюшмалари Федерацияси Раёсатининг яқинда Навоий шаҳрида бўлиб ўтган сайёр йиғилишида асосий эътибор айнан ана шу вазифалар ижросига қаратилди. Йиғилишда Самарқанд, Навоий ва Бухоро вилоятлари касаба уюшмалари ташкилотлари бирлашмалари, уларнинг тармоқ кенгашлари раислари ва вакилликлари, масъул мутахассислари иштирок этишди.

Аввало айтиш лозимки, Раёсат ишчи гуруҳи бир ҳафталик муддат давомида минтақада олиб борилаётган ишларни чуқур ўрганиб, таҳлилий хулосаларини ҳозирлаган эди. Дастлаб ана шу хулосалар тингланди. Ишчанлик руҳида ўтган музокаралар давомида кейинги вақтда юзага келган айрим муаммолар ва ечимга элтувчи йўл-йўриқлар хусусида тўхталиб ўтилди.

Йиғилишда республика касаба уюшмалари Федерацияси раиси Дилбар Жаҳонгирова иштирок этиб, касаба уюшма ташкилотларининг навбатдаги вазифалари хусусида атрофлича тўхталиб ўтди. Шунингдек, йиғилишда жойларда юзага келган айрим муаммоларни бартараф этиш юзасидан ҳам тегишли қарорлар қабул қилинди.

Мансур АЛОВУДДИНОВ, «Ишонч» мухбири

Сирдарё

ЭЛЕКТРОН КЎРСАТКИЧ

Яқингача тун маҳали йўлга чиққан йўловчи Сардоба тумани маркази Пахтаободдан адашиб, Жиззах томонга ўтиб кетганини сезмай қоларди. Эндиликда туман марказидаги Форос маёғи автомобилларда қатновчи йўловчиларни чалғиб кетишдан сақламоқда.

Пахтаободга яқинлашар экансиз, электрон кўрсаткичда «Сардоба тумани» деган ярқироқ ёзув йўловчини хушёр торттиради. Худди шундай ёзувлар туманнинг Машина-трактор саройи, Пахта тозалаш корхонаси, АЁҚШ ва ЙПХ масканлари ҳамда деҳқон бозори пештоқларида ҳам пайдо бўлди.

Туман ҳокимлиги ташаббуси билан бошланган ибратли бу янгилик бошқа корхона ва муассасаларнинг пештоқларида ҳам учраяпти.

ОҚ ОЛТИНДА ҲИНД ДАРАХТИ

Оқ олтин тумани марказидаги Собир Раҳимов кўчасида тадбиркор Эсиргап Сувонов оиласи яшайди. Дарвозанинг икки тарафи ёнларига икки туп ҳинд дарахти экилган.

Ҳайратимиз ошиб, ундан сўрадик:

— Эсиргап ака, бу дарахтларни қаердан олиб келгансиз?

— Ҳинд дарахти жуда чиройли гуллайди. Тошкентдан харид қилганман. Кўчат эди, қаранг, дарахт бўлди.

Ҳовли ташқарисида жами 150 дан ортиқ ранг-баранг гуллар, мевали ва манзарали дарахтлар, масалан, бодом, анжир, олма, гилос, ўрик, беҳи ўсаяпти. Ичкарида эса чарос, тоифи каби узум навлари, олма, анор, тут. Ҳовлида, ҳатто жамбил-у, ялпизлар, жами 15 дан зиёд зираворлар барқ уриб турганига қойил қоласиз.

Қани энди ҳамма оилалар ҳам шундай файзли-баракали бўлса!.. Жумлаи жаҳон гулистонга айланиб кетарди.

ЯПОНИЯЛИК ҲАЙРАТИ

Мирзаобод туманидаги «Деҳқонобод» фермерлар уюшмасида умргузаронлик қилиб келаётган Ширинбой Маматовни кўпчилик танийди. Яқинда ЮНЕСКО халқаро ташкилотининг Осиё минтақаси бўйича вакили япониялик жаноб Кон бу хонадонга ташриф буюрди. Оилавий тадбиркорлар эришаётган ютуқлар уни бениҳоя қувонтирди.

Оила бошлиғи боғдорчилик ва сабзавотчилик ҳадисини олган. Атиги 4 сотих ерда иссиқхона барпо этиб, бодринг, помидор етиштиради. Рўзғордан ортган маҳсулотни бозорга чиқариб сотади. Ҳар йили 8-10 миллион сўм даромад олмоқда.

Оила бекаси Турсуной Маматова ЮНЕСКО шафелигига олинган 21-умумтаълим мактабида болаларга миллий ҳунармандчилик ва тикувчиликдан сабоқ бериб келади. Мактабдаги ўқув машғулотларидан кейин маҳалладаги ишсиз хотин-қизларга зардўзлик, дўппичилик, каштачилик, кийим-кечак ва кўрпа-ёстиқ тикиш санъатини ўргатади.

Қишлоқда ўзига хос ҳунармадчилик маркази шаклланган. Маҳаллий аҳолидан тушаётган буюртмалар асосида турли-туман буюмлар шу ерда тайёрлаб берилаяпти.

Япониялик меҳмон ҳайратини яшира олмади. Дилидагини қуйидагича ифодалади:

— Оиланинг тўқлиги — давлатнинг бутлиги. Ҳайронман, тадбиркорликда японларни мақтайсизлар, аслида улар даромадли бу ишни сизлардан ўрганса арзийди.

Пиримқул ДЎСТМУҲАММАД, жамоатчи мухбир

Бухоро

БЎЛАЖАК МУТАХАССИСЛАР УЧУН

Яқинда Ғиждувон туманидаги Армечан маиший хизмат касб-ҳунар коллежида 2 та мини цех ташкил этилди. Польша ҳукумати кредити асосида етказиб берилган умумий қиймати 130 миллион сўмлик нон, қандолат ва макарон маҳсулотлари тайёрланадиган бу ўқув-ишлаб чиқариш жиҳозлари олиниши билан коллежнинг моддий-техника базаси янада мустаҳкамланди. Эндиликда масканда таҳсил олаётган 700 нафар ўқувчининг озиқ-овқат саноати йўналиши бўйича машғул бўлган 100 нафари назарий билимларни амалиёт билан уйғунлаштиришга муваффақ бўлди.

Вилоят ўрта махсус касб-ҳунар таълими бошқармасидан маълум қилишларича, коллежларни ўқув самарадорлиги ва бўлажак кадрлар амалий кўникмаларини оширишга хизмат қиладиган замонавий жиҳозлар билан таъминлаш махсус дастурига кўра давом эттирилмоқда. Икки ой мобайнида Шофиркон, Пешку, Когон, Жондор, Ромитан туманларидаги қатор касб-ҳунар масканларига ҳам Польша кредити асосида 1 миллиард сўмликдан зиёд замонавий хориж ўқув ускуналари етказиб берилади.

Иззатулла ҲОЖИЕВ, «Ишонч» мухбири

Қашқадарё

ХОТИН-ҚИЗЛАРГА МУКОФОТ

«Шўртангаз» унитар шўъба корхонасида ишчи-хизматчилар, инженер-техник ходимларни ижтимоий ҳимоялашга алоҳида эътибор берилаяпти.

Яқинда корхона маъмурияти ва касаба уюшма қўмитасининг ташаббуси билан 30 дан ортиқ хотин-қизнинг ҳар бирига юз минг сўмдан пул мукофоти тарқатилди.

МУЗЕЙНИНГ ЯНГИ БИНОСИ

Вилоят ўлкани ўрганиш музейи Қарши шаҳридаги Алишер Навоий номли маданият ва истироҳат боғидаги қайтадан таъмирланган янги бинога кўчиб ўтди.

465 миллион сўмлик қурилиш-таъмирлаш ишлари амалга оширилган ўлкашунослик музейи Қашқадарё тарихи ва қадим ўтмишига оид турли даврларга хос бўлган осори-атиқалар, хилма-хил кўргазмалар билан тўлдирилган.

ЭКОЛОГИЯ ШАНБАЛИГИ

Қашқадарёда «Экология ва саломатлик» кунлари доирасида умумхалқ ҳашари ўтказилди.

Қарши шаҳри ва туманларда уюштирилган экология шанбалигида 50 мингдан ортиқ киши қатнашиб, қишлоқ ва маҳаллалар, корхона ва ташкилотлар, аҳоли яшаш жойларининг санитария-гигиена ҳолатини яхшилашга қаратилган тозалик ва ободончилик ишларини амалга оширдилар. Ўқув юртлари ва мактабларда қизиқарли суҳбатлар, намунали оила аъзолари билан учрашувлар ўтказилди.

Умумхалқ ҳашаридан сўнг кўча ва хиёбонлар тозаланиб, ўзгача чирой очди.

ИНСОНПАРЛИК ЁРДАМИ

«Ижтимоий ҳимоя йили» Давлат дастури вазифаларини бажариш мақсадида вилоятга «Экосан» халқаро ташкилоти ташкил этган «Саломатлик» поезди орқали инсонпарварлик ёрдами келтирилди.

Кам таъминланган оилалар, боқувчисини йўқотган қариялар, ногиронлар, болалар ва ижтимоий соҳа муассасаларига 40 миллион сўмлик кийим-кечак ва пойабзаллар, санитария-гигиена воситалари, кўрпа-тўшаклар тарқатилди.

Иззат ҲИКМАТОВ, «Ишонч» мухбири

"ТОШКЕНТ — ИСЛОМ МАДАНИЯТИ ПОЙТАХТИ"

"Тошкент ислом университети" нашриёт-матбаа бирлашмаси ҳамда "Жаҳон" ахборот агентлиги томонидан ўзбек, рус ва инглиз тилларида "Тошкент — ислом маданияти пойтахти" китоби чоп этилди.

Юртимиз азалдан инсоният тамаддуни, жумладан, ислом дини маданияти бешикларидан бири сифатида дунёга танилган. Буюк аждодларимизнинг илм-фан ва маданиятнинг кўплаб соҳалари ривожига қўшган бебаҳо ҳиссасини жаҳон аҳли эътироф этган. Давлатимиз раҳбари Ислом Каримов раҳнамолигида аждодларимиз қолдирган бой маданий меросни тиклаш ва янада ривожлантириш борасида улкан ишлар амалга оширилмоқда. Буюк аллома ва азиз-авлиёларимизнинг муқаддас қадамжоларини таъмирлаш ва ободонлаштириш, уларнинг бой илмий-маданий меросини чуқур тадқиқ этиш борасида эришилган натижалар ўз самарасини бермоқда.

Таълим, фан ва маданият масалалари бўйича халқаро ислом ташкилоти (ISESCO) томонидан Тошкент шаҳри 2007 йилда ислом маданияти пойтахти деб эълон қилиниши ана шу улкан ишларнинг яна бир эътирофи бўлди.

"Тошкент — ислом маданияти пойтахти" китобида Президент Ислом Каримовнинг Тошкент шаҳри 2007 йилда ислом маданияти пойтахти деб эълон қилиниши муносабати билан «Туркистон-пресс» нодавлат ахборот агентлиги мухбирининг саволларига жавоблари чоп этилган.

Муайян шаҳарнинг ислом маданияти пойтахти деб эълон қилиниши мамлакатлар ўртасидаги маданий алоқаларни ривожлантиришга, ислом маданиятига оид илмий-маърифий, тарихий-меъморий меросни ўрганишга, тиклаш ва тарғиб қилишга, динлараро ва цивилизацияларaро мулоқотни кучайтиришга хизмат қилади.

Тошкент шаҳрининг ислом маданияти пойтахти деб эълон қилиниши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов номига хорижий мамлакатлар ва халқаро ташкилотлар раҳбарлари, таниқли сиёсат ва жамоат арбобларидан келган табриклар ҳам мазкур китобдан ўрин олган.

Улкан тарихий-маданий ва сиёсий аҳамиятга эга мазкур воқеа жаҳон ҳамжамияти томонидан қизғин қўллаб-қувватланди. Ушбу китобда дипломатик корпус вакиллари, хорижий мутахассис ва экспертларнинг фикр-мулоҳазаларига ҳам кенг ўрин берилган. Шунингдек, дунёнинг турли давлатларидаги етакчи ахборот агентликлари, газета ва журналлар ҳамда веб-саҳифаларда Тошкент шаҳрининг ислом маданияти пойтахти деб эълон қилиниши муносабати билан ёзилган мақола ва шарҳлар ҳам китобга киритилган.

(ЎзА)

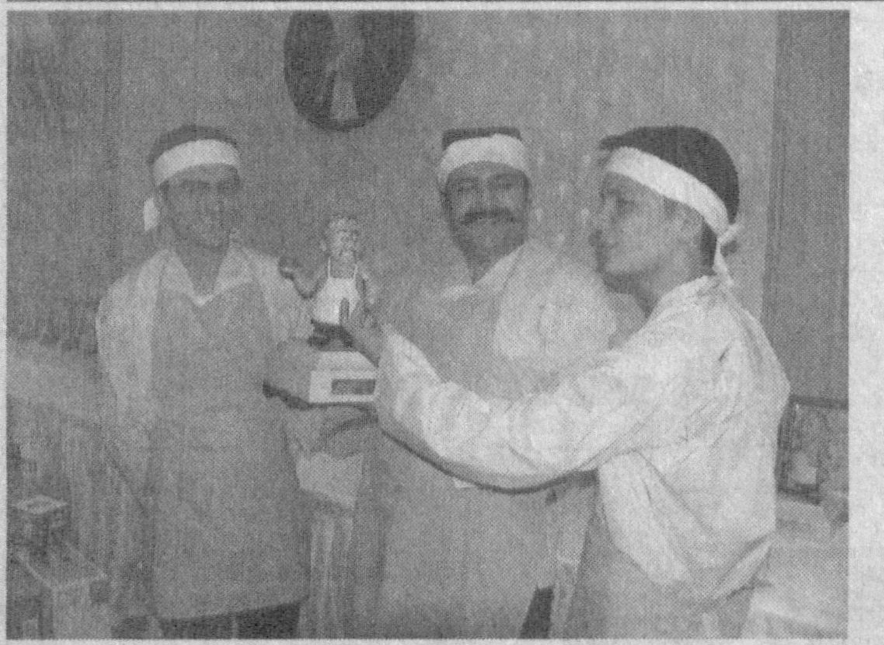

Инсон ақл-заковат, фикрат соҳиби. Шу жиҳати боис у улкан муваффақиятларни қўлга кирита олади. Аммо, ютуққа эришишнинг яна бир муҳим шарти бор. Қачонки танимиз соғ, кўнглимиз хотиржам бўлсагина кўзланган мақсад йўлида дадил ҳаракат қила оламиз. Шунинг учун саломатликни асраш, уни бир лаҳза бўлса-да эътибордан четда қолдирмаслик зарур. Истеъмол қилаётган маҳсулотларимиз, айниқса, ҳар куни тановул қиладиганимиз ноннинг таркибига эътибор беришимиз лозим.

ЖУРНАЛИСТЛАР ТАҚДИРЛАНДИ

Давлатимиз томонидан микроэлементлар танқислиги муаммосини ҳал этиш борасида кўплаб ишлар қилинмоқда. 2001-2003 йиллар давомида Ўзбекистонда Осиё тараққиёт банки билан ҳамкорликда JFPR 9005 номли лойиҳа амалга оширилди. Унинг доирасида мамлакатнинг 14 та ун ишлаб чиқарувчи корхоналарида унни витамин ва минераллар билан бойитадиган махсус мослама — дозаторлар ўрнатилди. Унни бойитиш бўйича миллий дастур 2003 йилда ишлаб чиқилган, 2004 йилда эса Ўзбекистон Республикаси минтақадаги давлатлар орасида биринчилардан бўлиб ушбу дастурни амалга ошириш учун Озиқланишни яхшилаш бўйича глобал альянс томонидан ажратилган 2,8 миллион доллар миқдоридаги грантга эга бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги, ЮНИСЕФнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси ҳамда Ўзбекистон журналистлар ижодий уюшмаси томонидан темир танқислиги анемиясининг олдини олиш масалаларини ёритишга ОАВ вакилларини жалб этиш ҳамда бойитилган ун ва нон маҳсулотларига бўлган талабни ошириш мақсадида танлов эълон қилган эди. Куни кеча «Дедеман» меҳмонхонасида унни бойитиш бўйича миллий дастурнинг журналистика, телевидение ва радиоэшиттириш соҳасидаги иккинчи миллий мукофоти топширилди.

Мазкур кўрикка республика ва маҳаллий ОАВ вакилларининг 280 дан ортиқ ишлари, жумладан, телевизион, радио дастурлар, мақолалар ва фотосуратлар тақдим этилди. Бу рақам ўтган йилги илк танловда иштирок этган ишлар сони-

дан икки баробар ортиқ эканлигини кўрсатиб турибди. Ҳайъат аъзолари таъкидлаганидек, иштирокчилар мавзуга янада жиддийроқ ёндошиб, темир танқислигига боғлиқ бўлган анемия муаммоси ҳамда унинг олдини олишда бойитилган ун маҳсулотларини истеъмол қилишнинг афзалликларини ёритиб беришда бор маҳоратларини кўрсатдилар.

Тақдирлаш маросимида Вазирлар Маҳкамасининг бош мутахассиси Танзила Норбаева, Соғлиқни сақлаш вазирининг ўринбосари Асомиддин Камилов, Ўзбекистон журналистлар ижодий уюшмаси раиси Шерзод Ғуломов, «Ўздонмаҳсулот» АЖ раисининг ўринбо-

Якун

сари Алишер Ишматов, ЮНИСЕФнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси бошлиғи Реза Хоссаини, Жаҳон банкининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси лойиҳа координатори Дилнара Исамиддинова, шунингдек турли оммавий ахборот воситаларининг раҳбар ходимлари иштирок этишди. Ҳайъат аъзолари етти йўналишда танлов ғолибларини аниқладилар.

Унга кўра телевидениеда ёритилаётган мазкур мавзуга оид кўрсатувлар орасида Ильмира Раҳматуллаеванинг «Ҳаёт қадри» номли кўрсатуви асосий ўринга муносиб топилди. Радио йўналишида Саида Зокированинг «Саломатлик гарови» эшиттириши, янгиликлар дастури бўйича Гўзал Камилова («Спорт» канали «Хабарлар» дастури бошловчиси), энг яхши фото асар муаллифи сифатида «Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш» газетаси фотомухбири Асен Нуратдинов биринчиликни қўлга киритишди. Бошқа йўналишларда ҳам энг сара ишлар аниқланди ва ғолиблар компьютер, видео ва фотокамера, уяли телефон ҳамда диктафонлар билан тақдирланишди.

Биринчи кўрикдан фарқли равишда бу гал болалар нашрлари, электрон нашрлар ҳамда кўрикнинг энг фаол иштирокчиси номинациялари учун гран при ажратилди. Шунингдек, энг фаол таҳририятлар ҳам Унни бойитиш бўйича миллий дастурни амалга оширишга қўшган ҳиссалари учун махсус сертификатлар билан тақдирланди.

Мактуба МЎМИНОВА,
«Ишонч» мухбири
Икром ҲАСАНОВ
олган суратлар

Орамиздаги одамлар

Телефоннинг кетма-кет жиринглашидан Ўғилой ҳушёр тортди. Гўшакни олгач, бўлимга дард билан олишаётган бемор тушганлиги ҳақидаги ташвишли хабарни эшитди. Тезлик билан ёрдам кўрсатиш учун ҳозирлик кўрила бошланди. Бўлим бошлиғи, олий тоифали бош анестезиолог-реаниматолог Бўрон Сирлиев ёнида туриб аппаратуралар ёрдамида сунъий нафас олдириш чораларини кўрди. Қўшимча дори-дармонлар қилиб, муолажалар ўтказилди. Секин-аста беморнинг аҳволи яхши томонга ўзгараётганлигини сезиб, елкасидан тоғ ағдарилгандек бўлди.

ТИНИБ-ТИНЧИМАС ҲАМШИРА

Бундай воқеалар Ўғилойнинг кундалик иш фаолиятида учраб туради. У ҳар бир беморнинг дардига даво топмагунча тиниб-тинчимайди, ором нималигини билмайди.

— Беморнинг тезроқ соғайиб кетишида унда ишонч уйғота билиш муҳим аҳамиятга эга, — дейди у биз билан суҳбатда. — Бунинг учун ҳамшира ҳам психолог, ҳам педагог, ҳам ташкилотчи бўлмоғи лозим.

Ўғилой ўрта мактабни олтин медал билан тугатгач Жиззах тиббиёт билим юртини, кейинчалик Жиззах давлат институтининг биология факультетини тугатди. Мана йигирма уч йилдирки, республика шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази Жиззах филиалининг реанимация бўлимида катта ҳамшира вазифасида хизмат қилиб келмоқда. Олий тоифали ҳамширалар Нортожи Камолова, Маҳкамой Султонова ва Шоҳиста Мустафоева билан ўзаро тажриба алмашиб, турли жароҳат ва кўнгилсиз ҳодисалардан, куйиш ҳолларида ва наркоздан кейин беморнинг аҳволини яхшилаш бўйича тинимсиз изланмоқда. Бунинг учун эса реанимация бўлимида замонавий асбоб-ускуналар, юрак иш фаолиятини текшириш, сунъий нафас ҳамда наркоз бериш аппаратуралари мавжуд.

Тиниб-тинчимас катта ҳамшира Ўғилой Қобилова илмий марказ Жиззах филиали касаба уюшмаси ва хотин-қизлар қўмитасининг фаол ташкилотчиларидан. У ўқув ишлари йўриқчиси сифатида ишга янги қабул қилинган ҳамшираларга устозлик ҳам қилмоқда. Шунингдек, бўлимда бўлиб турадиган йиғинларда мавсумий маърузалари билан қатнашиб келади. «Оғир беморларни парвариш қилиш ҳақида», «СПИД ва унинг профилактикаси бўйича», «Ҳамшираларнинг этика ва деонталогияси» каби қизиқарли ва мазмунли маърузалари ана шулар жумласидандир. «Ҳамшира ҳаёти» деворий газетасининг ойма-ой безакли, кўркам ва таъсирчан чиқарилишида ўз ҳиссасини қўшиб келмоқда. У 2004 йилда илмий марказнинг Жиззах филиали бўйича «Йилнинг энг яхши ҳамшираси» кўрик-танловининг ғолиби бўлди. Вилоят ҳокимлигининг фахрий ёрлиғи билан тақдирланди.

Турмуш ўртоғи Зокиржон Қобилов ўрта мактабда педагог. Бири-биридан ширин ва одобли тўрт нафар ўғил-қизлари бор. Ишдан кейин чарчаган вақтларида бадиий асарлар ўқийди, шеъриятга қизиқади. Ана шундай вақтларда у ўзини бир қадар енгил ҳис этиб, ҳаётга бўлган муҳаббати янада ошади.

Олий тоифали катта ҳамшира Ўғилой Қобилова вилоятда ҳар томонлама соғлом ва баркамол авлодни вояга етказишга қўшган катта ҳиссаси ҳамда ёшларни ватанга муҳаббат, истиқлол ғояларига садоқат, соғлом турмуш тамойиллари руҳида тарбиялашдаги хизматлари учун Мустақиллигимизнинг 15 йиллик байрами арафасида Президентимиз Фармонига асосан иккинчи даражали «Соғлом авлод учун» ордени билан мукофотланди.

А.САИДОВ

Суратда: катта ҳамшира Ўғилой Қобилова

ҚАДРИЯТЛАР ЮРТИ БУ

Ўтмишда барча удумлар, маросимлар маҳаллаларда жамоаларнинг ташаббусига кўра ўтказилган. Ҳашар йўли билан кўприк қуриш ва таъмирлаш, ариқ-зовурлар қазиш, мозорларни ободонлаштириш ва бошқа ишлар бажарилган. Оилавий ҳашарлар, иморат қуриш ишлари кўпинча қавм-қариндошлар иштирокида ўтказилган. Ҳашар фуқароларни бирлаштиради, уларни елкадошликка, уюшқоқликка даъват этади.

Ҳашарлар халқ учун муҳим ижтимоий-иқтисодий, маънавий, тарбиявий аҳамиятларга эгалиги ҳеч кимга сир эмас. Бу жараёнда кўпчиликнинг меҳнати билан атроф-муҳит тозаланади, ободонлаштирилади. Кишиларнинг ўзаро меҳр-муҳаббати кучаяди, ёшлар бундан ўрнак оладилар.

Шу жиҳатдан қаралса, бу йилги ҳашарнинг Ижтимоий ҳимоя йилида ўтказилгани ўзига хос аҳамият касб этади.

Аслида биз бугун ижтимоий ҳимоя деб юритаётган тадбирлар меҳр-мурувватнинг ижтимоий-сиёсий йўналишдаги талқинидир. Қўшнисига тўй ёки мотам кунларида ёрдам берган киши ҳам ижтимоий ҳимоя намунасини кўрсатган бўлади.

Бундан уч минг йил илгари қадим Хоразм заминида яратилган «Авесто» ёдгорлигида етимлар, бева-бечораларга меҳрибонлик кўрсатиш эзгу амалнинг энг юқори кўриниши сифатида талқин қилинади. Қуръони Карим сураларида етимлар ҳақида жуда кўп оятлар мавжуд. Пайғамбаримиз Муҳаммад (с.а.в.) ҳам етим қолиб, амакиси Абу Толиб қўлида парвариш топади.

Алишер Навоий «Искандар девори» («Садди Искандарий») достонида ўзи орзу қилган идеал ҳукмдор — Искандарни Файлақус шоҳ чақалоқ пайтида харобадан топиб олади.

Ўзбек халқи ҳам ўзининг асрий тажрибалари, амалий турмушидан келиб чиқиб, етимларга меҳрибонлик ҳақида ҳадислардан қолишмайдиган кўплаб ҳикматларни яратган.

Узоққа бормай, XX асрнинг 20-30 йилларидаги очарчилик, Иккинчи жаҳон уруши даврида ўзбек халқининг минг-минглаб муҳтожларга бошпана бергани, минглаб етимларни ўз фарзандларидек парвариш қилганини айтсак бўлади. Ўша йилларда пойтахтимиз ҳақида айтилган «Тошкент — нон шаҳри» ибораси ўзбек халқининг саховати, меҳр-мурувввати рамзи бўлиб қолди.

Дарҳақиқат, беминнат ҳомийлик, ёрдам кўрсатиш, бева-бечора ва етим-есирларнинг бошини силаш, муҳтож, кам таъминланган тоифаларга кўмак бериш каби халқимизга хос фазилатлар ҳаётимизда миллий қадрият даражасига кўтарилганлигини кўп мисолларда кўриш мумкин. Эл-юрт орасида қадимдан яшаб келаётган «Қўли очиқнинг йўли очиқ», «Бирни берганга мингни беради» каби чуқур маъноли мақоллар юқорида айтилган фикрларни яққол тасдиқлайди.

Ўтган йили миллионлаб юртдошларимиз иштирок этган умумхалқ хайрия ҳашарларидан тушган маблағлар ҳисобидан 2 минг нафар ёлғиз кекса ва 66 минг кам таъминланган оиланинг уй-жойи таъмирлаб берилди. Кам таъминланган оилаларнинг 725 минг нафар бошланғич синф фарзандлари 16 миллиард сўмликдан зиёд кийим-бош билан таъминланди.

Қашқадарё вилояти Ғузор туманидаги фермер хўжалиги раҳбари Ғайрат Пўлатов 50 та оилага ҳомийлик ёрдами кўрсатди. Кам таъминланган оилаларга 4 бош сигир олиб берилди.

Навоий вилояти Хатирчи туманидаги фермер хўжалиги раиси Салом ота Шойматов кам таъминланган оилаларни қўллаб-қувватлаш, маҳалла ҳудудидаги йўлни асфальт қилиш, қишлоқ қабристони атрофини ободонлаштириш, қишлоқ мактабини таъмирлаш ишларига 27,5 миллион сўмдан зиёд маблағ сарфлади. Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов «Ижтимоий ҳимоя йили» деб эълон қилган жорий йилда ҳам юртимизда минглаб кам таъминланган оилаларга ва етим болаларга моддий ва маънавий ёрдам кўрсатилмоқда. Демак, чиндан ҳам биз меҳрли халқмиз. Буни доно элимиз «Меҳр қўйсанг тош устида гул унар» деб мақол тарзида қатъий қилиб қўйган. Меҳр билан экилган кўчат меҳр билан парвариш қилинсагина шириндан-ширин мевалар беради, аксинча, унинг қуруқ ёғочдан фарқи қолмайди. Меҳр ва ихлос билан тозаланган жой, қурилган бино қадрли бўлади, муқаддас бўлади. Меҳр билан қилинган яхшилик миннат қилинмайди, унутилмайди.

Анъаналар, урф-одатлар, расм-русумлар инсоният тараққиётида ўзига хос ўрин тутади. Улар ҳаётий зарурат туфайли пайдо бўлган ва халқларнинг турмуш тарзи, руҳияти, маънавий дунёси, орзу-истакларини ифода этиб, жамиятнинг маънавий-ахлоқий ривожланишига катта таъсир қилган. Анъаналар мазмунан ҳар бир миллатни, халқни, элатни эзгуликка, инсонпарварликка, яхшиликка чорлайди. Улар давр талаби билан ҳам шаклан, ҳам мазмунан шаклланиб боради. Баъзи бир анъаналар ўзининг ижобий таъсирига, умрбоқийлигига кўра маънавий қадрият даражасига кўтарилади.

Шарқ халқларининг ана шундай умрбоқий қадриятларидан бири Наврўздир.

Наврўз жуда қадимий байрам. Унинг қадимий ва навқирон айём эканлигини буюк мутафаккир алломаларимиз ўз асарларида асослаб берган. Дарҳақиқат, Абу Райҳон Берунийнинг «Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар», Умар Ҳайёмнинг «Наврўзнома», Абулқосим Фирдавсийнинг «Шоҳнома», Хожа Али Термизийнинг «Наврўзнома», Алишер Навоийнинг «Тарихи мулуки Ажам» асарлари Наврўз ва унинг пайдо бўлиш тарихи, у билан боғлиқ урф-одатлар, расм-русумлар ҳақида муҳим маълумотларни берувчи қимматли манбалар ҳисобланади.

Наврўз ҳамма даврларда табиат ва жамиятнинг уйғониш, яшнаш ва яшариш байрами, Янги йил, мучал ва деҳқон меҳнати бошланадиган кун сифатида шоду ҳуррамлик билан нишонлаб келинган. Халқнинг аҳлоқий-маънавий қадриятлари мужассам бўлган, эзгу ниятлар билан тантана қилинадиган инсонпарварлик, бахт ва баҳор байрами Наврўз қанча-қанча замон бўҳронларидан омон ўтди. Ватанимиз мустақиллигидан сўнг Наврўз умумхалқ байрами сифатида кенг нишонлана бошлади.

Наврўз — меҳр-мурувват, инсонпарварлик, кишиларни руҳан бирлаштирувчи байрамдир. Барча замонларда Наврўз орқали халқнинг маънавий дунёси намойиш этилган. Турмуш тарзи, орзу-умидлари, гўзалликка, нафосатга бўлган муносабатлари ифодаланган. Ушбу хосиятли байрамни нишонлашнинг ўзига хос томонлари мавжуд ва улар давр ўтиши билан мазмунан бойиб, такомиллашиб келмоқда.

Хуллас, Наврўз байрами умумхалқ байрами сифатида жуда катта тайёргарлик ва шоду хуррамлик билан ўтказиб келинган. Унинг мазмунида ким Наврўзни шоду хуррамлик билан кутиб олса ва ўтказса, келгуси йили Наврўз келгунча унинг ҳаёти хурсандчиликларга бой бўлади, деган ғоя ётади.

Ўзбеклар қадим-қадимдан тинчликсевар халқ. У барча даврларда халқлар, миллатларнинг ўзаро тинч-тотув, осойишта, дўст-биродар бўлиб яшашларининг тарафдори бўлиб келган. Шунинг учун ҳам бу байрам бизда умуминсоний қадрият ҳисобланади.

С. РАҲИМОВ,
Тошкент молия институти «Фалсафа» кафедраси профессори,
Э. ҲАЙДАРОВ,
Тошкент молия институти талабаси

Самарқанд шаҳрининг 2750 йиллигига

Соҳибқирон Амир Темурдан сўнг Самарқанд тахтида узоқ йил ўтирган Мирзо Улуғбек темурийлар сулоласининг шуҳратига янада шуҳрат қўшди. Жаҳонгир бобосининг бунёдкорлик ишларини муносиб давом эттирган Мирзо Улуғбек боғдорчилик соҳасига ҳам алоҳида эътибор берганлиги маълум. Ул зот бобосига тақлид қилиб, Самарқандда иккита кўркам боғ-сарой яратдики, бу ҳақда алоҳида тўхталмоқ лозимдир...

УЛУҒБЕК БОҒЛАРИ

БОҒИМАЙДОН

Улуғбекнинг Самарқандда барпо қилган бу икки боғи ҳақида Ҳофиз Обрўй, Абдураззоқ Самарқандий ва Мирзо Бобурлар қисқача маълумотларни ёзиб қолдирганлар. Кейинги даврларда эса мажор олими Ҳерман Вамбери, рус олимлари В.Бартольд, В.Вяткинлар ҳам бу боғлар билан қизиққанлар.

Мирзо Бобур ўзининг «Бобурнома» асарида Улуғбек яратган Боғимайдон ҳақида шундай ёзганди: «Кўҳак тепалигининг ғарбий этагида Улуғбек Мирзо Боғимайдон номли боғ яратди. Боғнинг ўртасида эса у икки қаватли, баланд Чилустун номли бино қурдирди. Устунларнинг барчаси тошдан, унинг тўрт томонида миноралар бор. Юқорига элтадиган зинапоялар минораларнинг ичида жойлашган. Атрофида тош устунлар ўрнатилган бўлиб, уларнинг баъзиларига ўйиб нақш солинган. Тепа қаватнинг ҳамма томони айвон қилинган, унинг устунлари ҳам тошдан ясалган. Айвоннинг олд қисмида тўрт эшикли шийпонча мавжуд».

Самарқанднинг кўпгина асори-атиқалари ҳақида қимматли маълумотларни ёзиб қолдирган тарихчи Абу Тоҳир Хожа Самарқандий, Боғимайдон боғи Чўпонота қирининг этагида жойлашганлигини ва бу боғ Оби-раҳмат ариғидан суғорилганлигини ёзиб қолдирганди. Ундан сўнг археолог В.Л.Вяткин, Самарқандда Улуғбек расадхонасининг ўрнини аниқлаш учун жуда кўплаб Вақф ҳужжатларини ўрганиб чиқди ва шу асосда кўпгина боғ-саройларнинг тарихий ўринларини аниқлади. Унинг фикрича, Боғимайдон Афросиёб харобаларининг шимолий қисмида жойлашгандир. 1970 йилларда археолог У. Алимов ҳам Боғимайдоннинг ўрнини аниқлаб, ўрганишга киришди ва ҳозирги Боғимайдон қишлоғида қазиш ишларини олиб борди. Ҳозирда ҳам бу қишлоқда Чилустун деган жой мавжуд бўлиб, бу ерда масжид қад кўтариб турибди. Археолог У. Алимовнинг фикрича, бу масжид Чилустун саройининг ўрнида қурилган. Масжид атрофида олиб борилган археологик қазилмалар натижасида Чилустун саройи пойдеворининг бир қисми топилган. Шу атрофда яшайдиган одамларнинг археологларга айтишларича, улар масжид атрофида тубига тошлар терилган ҳовузнинг қолдиқларини кўрганлар ва жуда кўплаб тўртбурчакли ғиштларни, ранго-ранг кошинларни топиб олганлар. Бу далилларнинг барчаси Мирзо Улуғбек томонидн барпо қилинган Боғимайдон боғи шу қишлоқда бўлганлигини кўрсатиб турибди.

Бундан анча йиллар илгари Боғимайдон қишлоғида яшовчи бир киши Археология институтига келиб, ҳовлисидан пишиқ ғиштлардан териб ясалган ер ости йўли топилганлигини хабар қилганди. Биз дарҳол у кишининг ҳовлисига етиб бордик. Ҳақиқатдан ҳам темурийлар даврига оид пишиқ ғиштлардан ясалган ер ости йўлагининг бир қисми сақланган экан. Бу йўлак Чилустун саройи томон йўналган эди. Лекин бу ерда қурилган иморатлар қазиш ишларини олиб боришга имкон бермади.

ЧИННИХОНА

Мирзо Улуғбек томонидан қурилган иккинчи боғнинг номи Чиннихона бўлиб, тарихий манбаларда ёзилишича, бу боғ Боғимайдонга яқин бўлган ва унинг шарқий томони Чўпонота қирига туташиб кетган. Боғнинг ўртасида ҳашаматли сарой қурилган бўлиб, у Чиннихона номи билан машҳур бўлган. Чиннихона ҳақида Мирзо Бобур: «Бу иморатни пуштан Кўҳак сари доманада яна бир боғча солибтур, янада бир улуғ айвон иморат қилибтур, айвоннинг ичида бир улуғ тош тахт қуюбтур, тули тахминан ўн тўрт — ўн беш қари бўлқай, арзи етти-саккиз қари, умри бир қари. Мундоғ улуғ тошни хили йироқ йўлдин келтирибтурлар. Ўртасида дарз бўлибтур. Дерларким, ушбу ерда келтургандин сўнг бу дарз бўлғондур. Ушбу боғчада яна бир Чордара солибтур, иқораси тамом чинний, Чиннихона дерлар. Хитойдин киши йибориб келтирубтур», деб ёзганди.

Саройнинг деворларини безашда Хитойдан келтирилган чинни кошинлар ишлатилганлиги учун Чиннихона номини олганлиги шак-шубҳасиз. Чунки тарихий манбалардан маълумки, Мирзо Улуғбек 1438 йили ўз шогирди Али Қушчи раҳбарлигида Хитойга элчилар юборганди. У элчиларни узоқ сафарга жўнатар экан, сафарда кўрган-кечирганларини батафсил ёзиб боришини қаттиқ тайинлаган эди. Улуғбекнинг элчилари Хитой императорига қимматбаҳо совға-саломлар билан бирга Самарқанддан тирик арслон ҳам олиб борганлар. Император элчиларни яхши кутиб олган ва улар анча вақт Хитойда бўлиб, эсон-омон Самарқандга қайтиб келганлар. Али Қушчи Хитой сафаридан сўнг «Математик ва астрономик жуғрофия» номли қимматли асарини ёзган. Шубҳа йўққим, Али Қушчи Хитойда олган таассуротларини Мирзо Улуғбекка сўзлаб бераётганда Хитойнинг нафис чинниларини ҳам мақтаб ўтгандир. Шундан сўнг Мирзо Улуғбекда янги қураётган саройини чинни безаклар билан безатиш фикри туғилган. Сўнгра Хитойга махсус одамларни юбориб, чинни безакларни келтиргандир.

Чиннихона боғининг қадимги ўрнини аниқлашга бир неча олимлар уриниб кўрганлар. Айниқса, 1941 йилда Алишер Навоий таваллудининг 500 йиллиги арафасида бу ишга қаттиқ киришилган. Тарихчи В.Д.Жуков тарихий манбаларни ўрганиш ва маҳаллий аҳоли билан суҳбатлашиш натижасида боғнинг ўрни Эски мозор деган тепаликнинг атрофида бўлган, деган хулосага келди. Дастлаб В.Д.Жуков бу ерда озгина қазишмалар ўтказиб, темурийлар даврида қурилган иншоотнинг қолдиқларини учратади. Шундан сўнг, 1941 йилнинг май-июн ойларида бу ерда кенг кўламли қазишмалар бошланиб, ишга яна бир неча археологлар жалб қилинади. Икки метрдан зиёд тупроқ олиб ташлангач, XV асрга оид бинонинг пойдевори топилади.

Қазишмалар натижасидан маълум бўлишича, бу ерда ҳашаматли сарой ва унга улаш қилиб қурилган айвоннинг пойдевори сақланган экан. Айвоннинг ичида бири думалоқ, иккинчиси саккиз қиррали қилиб ясалган икки ҳовузча топилади. Думалоқ ҳовуз яхлит мармартошнинг ичини ўйиб ясалган бўлиб, саккиз қиррали ҳовузнинг тубига ранг-баранг тошлар ганч билан терилган экан. Ҳовузларга сопол қувурлар орқали сув оқиб турган. Шунингдек, оқава сувларни ташқарига чиқариб юбориш учун махсус сопол қувурлар ҳам ётқизилган. Қазишмалар пайтида сиртига олтин суви югуртирилган ранг-баранг кошинлар, сопол ва қимматбаҳо тошлардан тайёрланган нақшлар, чинни безаклар ҳамда рангли кошинлардан ясалган паннолар, Улуғбек даврида зарб қилинган тангалар топилган.

1941 йилда археологлар томонидан қазилган бу жой асосий саройнинг олдига қурилган айвончанинг қолдиқлари бўлиб, саройнинг ўзини қазиш имкони бўлмаган.

Баъзи тадқиқотчиларнинг фикрига кўра, бу боғ расадхонага яқин бўлиб, улуғ олим илмдан толиққан пайтлари Чиннихонада дам олиб, давлат ишлари билан шуғулланган. Тарихчи Абдураззоқ Самарқандийнинг ёзишига кўра, бу боғ ва сарой 1448 йилги тож-тахт учун бўлган курашларда қаттиқ зарар кўрган.

Иккинчи жаҳон уруши бошланганлиги туфайли Улуғбекнинг боғларини ўрганиш ишлари ҳам тўхтаб қолган. Урушдан сўнг ҳам бу ишлар жонланиб кетмади. Шу туфайли ҳозирда бу боғларнинг ўрни тўлиқ ўзлаштирилиб, уйлар қурилган. Боғларнинг номигина сақланиб қолган, холос. 1941 йили Улуғбекнинг боғлари қисман бўлса-да ўрганилганлиги жаҳон олимларига маълум бўлди. Бу маълумотларни эшитган Эрон маориф вазири Али Асқар Ҳикмат 1945 йили «Ниру» рўзномасида каттагина мақола чоп этди.

Унда Улуғбекнинг Самарқанддаги боғлари ҳақидаги тарихий маълумотлар ва археологик қазишмаларнинг натижалари баён этилган. Муаллиф бу боғларни тўлиқ ўрганиш лозим деган фикрни билдирган. Шу билан бирга, яна янги маълумотларни йиғишга ёрдам беришни илтимос қилиб, собиқ иттифоқнинг Эрондаги элчиси И. Саплинга мактуб йўллаган. Элчи бу хатни Ўзбекистонга жўнатиб, эронлик олимга ёрдам беришни сўраган. Аммо, археологик қазишмалар тўхтаб қолганлиги учун янги маълумотларни жўнатиш имкони бўлмаган. Бу факт, Улуғбекнинг Самарқанддаги боғлари билан жаҳон олимлари ҳам қизиққанликларини кўрсатиб турибди.

Амриддин БЕРДИМУРОДОВ,
ЎзФА Археология институтининг етакчи илмий ходими

Табиат ва биз

НАФАС ОЛИШНИ БИЛАСИЗМИ?

Буюк ватандошимиз машҳур табиб Абу Али ибн Сино «Агарда ҳавода чанг ва ғубор бўлмаганида инсон минг йил яшаган бўлар эди» деганида ҳеч ҳам хато қилмаган эди. Чунки ифлосланган ҳаводан нафас олган киши хавфли касалликларга дучор бўлиши табиий.

Маълумки, 5-6 дақиқа давомида кислород тушмаса, инсон ҳалок бўлади. Беихтиёр савол туғилади. Ифлосланган ҳаводан нафас олганда-чи? Айниқса, шаҳарларда тоза ҳаво тақчиллиги сезилади. Завод-фабрикалар ва йил сайин кўпайиб бораётган автомобиллар чиқараётган газ ўз таъсирини кўрсатмай қўймайди.

Одатда соғлом одам бир дақиқада 16 марта нафас олади. Бу вақтда 8 литр ҳавони ютади. 1 соатда эса бу кўрсаткич 480 литрни ташкил этади. Инсон нафас олаётган ҳаво қанча тоза бўлса, унинг саломатлиги шунчалар мустаҳкам бўлади.

Ҳамма нарса ўзимизга боғлиқ. Қаерда яшашингиздан қатъий назар яшаётган уй ичи ва жиҳозларни нам ҳолатда йиғиштириш, хоналарни ҳатто қишнинг совуқ ҳавосида шамоллатиб туриш зарур. Халқимизда «қаерга қуёш нури кирмаса, ўша жойга касаллик киради» деган нақл бор. Қолаверса, тўғри нафас олишга ўрганишимиз лозим. Аслида инсон нафас олишнинг тўғри механизми билан туғилади. Лекин у улғайган сари бу механизм бузилиб, нафас олиш юзаки бўлиб боради. Бунинг натижасида организмга етарли даражада кислород тушмайди ва унда кислород етишмовчилиги белгилари келиб чиқади. Тоза ҳавони одамларгина эмас, автомобил ва тракторлардан чиққан азон газлари ҳам ютадилар. Бу эса ўз навбатида ҳаво етишмовчилигини келтириб чиқаради. Бундай ҳолатда одамда бўшашиш, тез чарчаш, уйқусизлик, меҳнат қобилиятининг сусайиши ва руҳий тушкунлик вужудга келади.

Кўриниб турибдики, кўп нарса ўзимизга боғлиқ экан. Демак ҳали ҳам кеч эмас. Ақл билан иш кўрилса, ҳаммаси жойига тушади.

Жалолиддин ТУРДИЕВ,
уруш ва меҳнат фахрийси

✓ Хориждаги ўзбеклар

Биз вилоят мухбирларининг кўп вақтимиз касаба уюшма ташкилотлари вилоят Бирлашмасида ва унинг ходимлари билан мулоқотда кечади. Ўтган куз бошларида Бирлашма маъсул ходими Шуҳратжон Саматов:

АТЛАС КИЙГАН АМЕРИКАЛИК

— Пойтахтда юмушингиз йўқми, эртага кетяпман, опамни кутиб олишим керак, — деб қолди.

Шуҳратжон ғоят одобли йигит, опасининг оиласи АҚШда яшашлигини ва кейинги пайтларда жиянларини соғинганлигини айтган эди.

Қадрдоним билан тайёрагоҳга бордим. Узоқ кутмадик. Гоҳ у ер, гоҳ бу ерда булут парчалари демасангиз, осмонда қуёш чарақлаб турибди.

Ниҳоят кўкда кўринган самолёт ерга қўнди. «Боинг» эшиклари очилиб, йўловчилар туша бошлади.

— Ана, анави йўловчи аёл ҳақиқий ўзбек экан. Болаларини ҳам етаклаб олибди. Эгнидаги атлас кўйлакнинг ярашганини кўринг! Қизалоғига ҳам атлас кийдирибди, — деди шундоқ ёнимизда турган киши шеригига қараб.

У гапини тугатмасдан Шуҳратжон тирсагимни ушлаб:

— Ўша аёл опам, олдидагилар жиянларим, — деди. Соғинч ҳисси вужудини қоплаган одамларга хос ички ҳаяжон билан қўлларини баланд кўтариб силкитди.

Чамаси, меҳмонлар ҳам уни кўришди. Аёл биз тарафга қараб жилмайганича жажжигина оқиш сумкачасини кўтарди. Болаларига нималардир деганди, улар ҳам жонланишди.

— Америкада юриб, атлас кўйлак кийган аёл ёлғиз шу йўловчи бўлса керак, — ёнгинамдаги дастлаб гап очган катта ёшдаги ҳалиги киши энди биз билан худди танишдек бош силкитиб саломлашаркан кулиб туриб деди ва давом этди, — шунчалик олис мамлакатда туриб ўз халқининг миллий кийимида юришнинг ўзгача гашти бор-да!

Меҳмонлар зинадан тушиб келишгач, ҳалиги аёл, Шуҳратжон билан опа-укага хос киприкларига маржондек илинган қувонч ёшлари ила қучоқ очиб кўришди. Болалар ҳам бирин-кетин тоғасининг бўйнига осилишди. Сайёрахон биз билан ҳам одоб билан қўлини кўксига қўйиб саломлашди. Уйдагиларни сўраган бўлди. Куёв йигит Баҳодиржон Австралия фан-таълим Вазирлигининг илтимосига биноан ўша ердаги университетлардан бирида бир ойлик муддат билан дарс ўтиб бериш учун сафарга кетган экан.

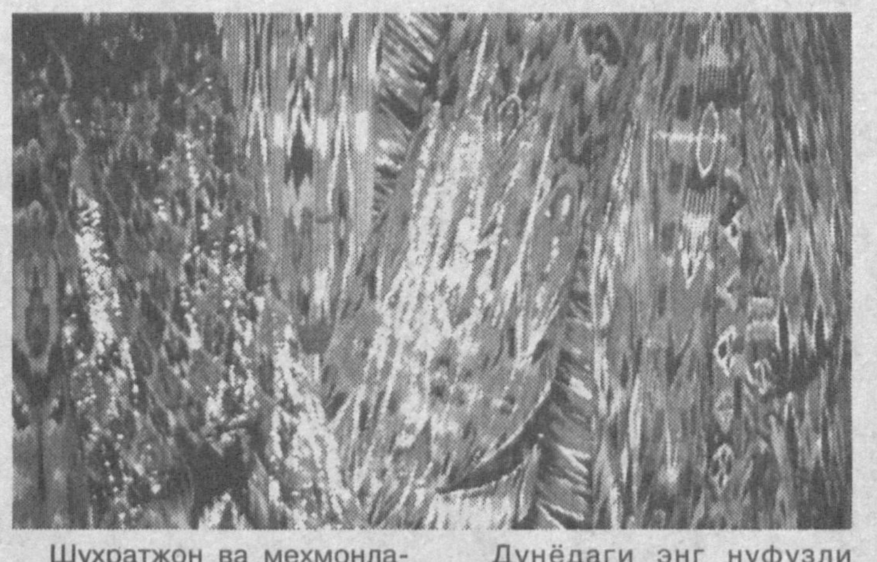

Шуҳратжон ва меҳмонларини уйига кузатиб, ишхонамга йўл олдим. Қадрдонимнинг ҳозир АҚШда яшаётган опаси, унинг оиласи ва фарзандлари ҳақида айтиб берганлари бирма-бир хаёлимдан ўтди.

...Сайёрахон ҳам, унинг турмуш ўртоғи Баҳодиржон ҳам Намангандан беш чақирим олисдаги Ўзбекистон билан қўшни Қирғизистонни худди тош девордек ажратиб турган Қоратоғ остонасидаги Тергачи қишлоғида туғилиб ўсишди. Баҳодиржон муаллимлар оиласида улғайди. Отаси мактабда математикадан, онаси эса ўзбек тили ва адабиётидан дарс беришарди. Баҳодиржон болаликдан ота изидан кетди. Бошланғич синфларданоқ ундаги қобилиятни пайқашиб аввалига тўгаракка жалб этишди, кейинроқ мактаблараро беллашувларда иштирок эта бошлади. 5-синф ўқувчилари ўртасида Тошкентда ўтказилган танловда ғолиб чиққач, пойтахтдаги махсус математика мактабида ўқишни тавсия этишди. Ушбу мактабни Олтин медал билан тугаллагач, Москвадаги Ломоносов номли Университетда ўқишни давом эттирди.

Дунёдаги энг нуфузли олий ўқув юртларидан бирининг математика куллиётини имтиёзли гувоҳнома билан тугатган Баҳодир Эргашевни шу ерда илмий ишни давом эттириш учун олиб қолишди.

Баҳодир Эргашев кўп вақт ўтмасдан математиканинг янги йўналишларидан бири бўйича номзодлик диссертациясини ёқлади. Илм шундай соҳаки, доимий равишда шу йўналиш бўйича юз бераётган янгиликлардан хабардор бўлиб, тинимсиз изланиш, жаҳон фанида рўй бераётган янгиликларни кузатиб боришни тақозо этади. Бу орада сал муддат Ўзбекистон Фанлар академиясида фаолият кўрсатган Баҳодиржон АҚШнинг Сент-Луис шаҳрига илмий сафарга юборилди. Ўша ерга оиласи билан кўчиб бориб университетда ўқитувчилик қила бошлади. Орада Наманган Давлат Университетининг филология факултетини тугаллаган рафиқаси Сайёрахон ҳам инглиз тилини пухта ўзлаштириб олди ва университет кутубхонасида ишлай бошлади. Ҳаш-паш дегунча ўн тўрт йил вақт ўтди. Фарзандлар дунёга келишди. Тўнғич фарзандлари Беҳзод ота изидан кетди. Ҳозирда университетнинг биринчи курсида таҳсил оляпти. Улуғбек 8 синфда ўқийди. Оила кенжаси Севарахон эса 2-синф ўқувчиси. Ўтган йили докторлик ишини муваффақиятли ҳимоя қилган Баҳодир Эргашевни АҚШдаги энг нуфузли олий ўқув юртларидан ҳисобланган Шимолий Каролина штатидаги Университетга ишга таклиф қилишди. Ҳозир ўша ерда ишлаяпти. Баҳодиржон шу билангина кифояланиб қолмайди. Уни гоҳ Япония, гоҳ Австралия, гоҳ Европа мамлакатларидаги олий ўқув юртлари талабаларига илмий лекциялар ўқиш, маърузалар қилиш учун таклиф қилиб туришади.

— Ўзимиз олисларда, океан ортида яшаётган бўлсак-да, аммо қалбимиз, ўй-хаёлимиз жонажон Ватанимизда, Ўзбекистонда, — дейди Сайёрахон билан суҳбатлашганимизда. — Биз газета, телевидение орқали серқуёш элимизда юз бераётган янгиликлар ва улкан ўзгаришлардан доимо хабардор бўлиб борамиз. Қадимдан илм-фан ўчоғи сифатида танилган Ўзбекистонни Америкада ҳам яхши билишади. Бу ерда юз бераётган янгиликлар кўпларнинг ҳавасини келтиради. Биз ҳали вақти келиб она юртимизга қайтамиз. Ўзимиз ва фарзандларимиз олган билим ҳамда тажрибани жонажон Ватанимиз равнақи учун сарфлаймиз.

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ,
«Ишонч» мухбири

✓ Репродуктив саломатлик

АСОСИЙ ЭЪТИБОР

кам таъминланган оилаларга қаратилмоқда

Жарроҳлик столига ётқизилган беморнинг аҳволи кутилгандан бошқачароқ эди. Қандли диабет билан хасталанганлиги учун мутахассислар унга вақтинчалик туғишни тақиқлашганди. Бироқ у маслаҳатларга амал қилмади.

— Бош шифокорни чақирмасак бўлмайди, — деди ҳамкасблардан бири бўлим бошлиғига.

Операция узоқ давом этди. Аввало тажриба ва замонавий ускуналар иш берди. Она-боланинг ҳаёти сақлаб қолинди. Шифокорлар ҳали нафасларини ростлаб олмасдан, тонгга яқин яна бир беморни олиб келишди.

Акмалжон Қодировнинг аҳволи бундан-да оғир бўлиб, унга комбинацияли аорта пароги, қон айланиш етишмовчилигининг 2-даражаси, дея ташхис қўйилганди. Вақт бой берилса, кеч бўлиши мумкин. Ўша заҳоти ихтисослашган республика жарроҳлик маркази билан боғланиб, Акмалжон шифохона ҳисобидан ётқизилди. Айни пайтда унинг аҳволи яхши, дарддан фориғ этилиб, тенгқурлари даврасида ҳеч нарса кўрмагандек бўлиб юрибди.

Ана шу мисолларга алоҳида тўхталишнинг боиси бор. Кейинги йилларда аҳоли саломатлигини муҳофазалаш соҳасида Баликчи туманида ҳам анчагина ишлар қилинди. Хусусан, давлат дастури асосида вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси ҳамкорлигида йўриқномалар ишлаб чиқилиб, барча даволаш-профилактика муассасаларида жорий этилди.

Унинг асосий йўналиши ва бош мақсади кам таъминланган оилалар, болалар ҳамда ногиронларни даволаш, соғломлаштиришга йўналтирилган. Ўтган даврда 250 нафар катта ёшдаги ва кам таъминланган, боқувчисини йўқотган кишиларга Андижон давлат тиббиёт олийгоҳи клиникасида даволаниш учун бепул йўлланмалар ажратилди. 20 нафар вояга етмаган болалар эса вилоят кўз касалликлари шифохонасида реабилитация қилинди. Шунингдек, 748 нафар беморларга 6 миллион сўмлик дори-дармонлар тарқатилди.

Оналик ва болаликни муҳофазалаш соҳасида ўтказилаётган тадбирлар ҳам самара бераяпти. Жойлардаги маҳаллаларда ва қишлоқ врачлик пунктларида мутахассислардан иборат ишчи гуруҳи тузилиб, суҳбатлар уюштирилаяпти. 40386 нафар туғиш ёшидаги аёллар малакали мутахассислар иштирокида тиббий кўрикдан ўтказилди. Турли хасталикка чалинган 28435 нафар киши шифохона, амбулатория ва поликлиникаларда соғломлаштирилди.

Аёлларга кўрсатиладиган тиббий хизмат ва соғломлаштириш ишларида компьютерлашган дастурларни ташкил этиш ҳамда хизмат сифати мониторинги натижаларини таҳлил этиб бориш мақсадида марказий шифохонанинг «Жамғарма» фонди ҳисобидан янги компьютер сотиб олинди. Маълумотлар базаси яратилган ҳамда модем алоқаси ўрнатилган.

Шулар ҳисобига камқонлик касаллиги ўтган даврдагига нисбатан 34 фоизга камайиб, оналар ва болалар ўлими барҳам топди. Вирусли гепатит билан касалланиш, захм касаллиги, сил ва нафас аъзолари каби хасталиклар ҳам бир неча фоизга қисқарди.

Соғломлаштириш борасидаги саъй-ҳаракатлар кўлами кенгаётгани ҳамда моддий жиҳатдан таъминотнинг шаклланишида давлатдан ажратилаётган маблағлар қаторида ҳомийлар ва тадбиркорлар, якка тартибдаги субъектларнинг қўшаётган ҳиссаси катта бўлаяпти.

Масалан, лойиҳа бўйича мослаштириш ҳисобига ўтган ойларда 3 та қишлоқ врачлик пунктлари қурилиши режалаштирилган эди. Бўстон қишлоқ фуқаролар йиғинидаги Оролхон қишлоғида ана шундай пункт қурилди. Қурилиш-мослаштириш ва жиҳозлаш ишлари ҳомийлар ҳисобидан амалга оширилди.

Ёки Балиқчи туғруқхона бўлимида, Оққўрғон, Ғалаба, Қўрғонча, Пахтакор қишлоқ врачлик пунктларини жорий таъмирлаш ишларида ҳомийлар 2 миллион сўмлик мадад кўрсатишди.

— Касалликларнинг олдини олиш ва аҳолига сифатли биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш бўйича қишлоқ врачлик пунктлари фаолияти самарадорлигини тубдан ошириш ҳисобига тизимда ислоҳотлар жадаллашаяпти, — дея таъкидлайди туман марказий шифохонаси бош шифокори Анваржон Маъмуров. — Қишлоқларда замонавий даволаш пунктлари қурилиши йилдан-йилга кўпаймоқда. Бугунги кунда 24 та ана шундай пунктлар аҳолига хизмат қилмоқда.

Марказий шифохона касаба уюшма вакиллиги, «Саломатлик маркази» ва хотин-қизлар кенгаши билан ҳамкорликда кадрлар танлаш ва уларни жой-жойига қўйиш ҳамда малакасини оширишга ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шу кунгача 16 нафар киши Тошкент врачлар малакасини ошириш институтида, 43 нафар киши Андижон давлат тиббиёт олийгоҳида ва 210 нафар ўрта тиббиёт ходимлари вилоят малака ошириш марказида қайта тайёргарликдан ўтишди. Ўз навбатида бўлимларда шаклланган бир неча тажрибалар вилоятнинг бошқа туманларида оммалаштирилмоқда.

Абдусами ҲАҚБЕРДИЕВ,
«Ишонч» мухбири

✓ Лизинг бозори

Лизинг истеъмолчиларга техника етказиб беришниг энг қулай ва замонавий тизимидир. Республикада ҳозирги вақтда 11 та ихтисослашган лизинг компаниялари, 15 та тижорат банклари ва 2 та микромолиявий институт шу фаолият билан шуғулланиб келмоқда.

ФЕРМЕРЛАРГА ЯНГИ ТЕХНИКАЛАР

Шубҳасиз, лизинг тизимидан фойдаланиш фермерлар учун бир қатор афзалликлар беради. Улар олинган техника учун тўловларни аста-секинлик билан, бир неча йил мобайнида амалга оширадилар. Бу муддат ичида техника ўзи учун маблағ ишлаб топади, яъни келган фойданинг бир қисми лизинг тўловларини қоплаш учун йўналтирилади. Агар инфляция жараёнининг техника қиймати ва лизинг фоизлари миқдорига таъсир этмаслигини инобатга олсак, бу қулайликнинг лизинг олувчи учун нақадар фойдали эканлиги янада равшан бўлади.

Яна бир қулайлик шундан иборатки, лизинг олувчи ўз айланма маблағларидан самарали фойдаланиш имкониятига эга бўлади. Бошқача айтганда, тежалган маблағнинг қолган қисмини бошқа харажатлар (ёнилғи-мойлаш материаллари, минерал ўғит ва бошқа нарсалар сотиб олиш)га ишлатади ёки яна лизингга техника олиш орқали ўз машина-трактор паркини тезроқ янгилайди. Бундан ташқари, фермернинг МТП хизматларига эҳтиёжи камаяди ва унга тўланадиган маблағ тежалади.

Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 2 ноябрдаги «Қишлоқни лизинг шартларида қишлоқ хўжалик техникаси билан таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ «Ўзқишлоқхўжаликмашлизинг» акциядорлик компаниясининг Бухоро вилоят филиали ташкил этилган эди. Ўтган давр мобайнида вилоятнинг қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирувчи корхоналарига умумий қиймати 37 миллиард 761 миллион сўмлик бўлган 1831 та турли русумдаги қишлоқ хўжалик техникаси ва агрегатлари лизинг шартлари асосида етказиб берилди. Шу жумладан, 2006 йилда қишлоқ хўжалик корхоналари билан тузилган шартномалар асосида умумий қиймати 17 миллиард 987 миллион сўмлик 461 та техника олинди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 21 ноябрдаги «2007 йилда қишлоқ хўжалик корхоналарини фермер хўжаликларига айлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ жорий йилда вилоятимиздаги пахтачиликка ихтисослашган 21 та ширкат хўжаликлари тугатилиб, фермер хўжаликларига айлантирилди. Янгидан ташкил этилган ва олдиндан фаолият кўрсатиб келаётган фермер хўжаликлари лизингнинг афзалликларини яхши тушуниб етганлари боис 2007 йилда 500 га яқин шартномалар тузилди. Жорий йил январь-феврал ойларида тузилган шартномаларга кўра жами 371 миллион сўмлик 51 та қишлоқ техникаси фермер хўжаликларига етказиб берилди.

Вилоятимиздаги аксарият фермерлар лизинг тўловларини ўз вақтида амалга ошириб келмоқдалар. Бироқ айрим лизинг олувчилар шартнома шартларини жиддий равишда бузиб, зиммаларидаги мажбуриятларини бажармаяптилар. Бу асосан вилоятдаги муқобил машина-трактор парклари ва айрим фермер хўжаликларига тааллуқлидир. Пировардида шартнома шартларига асосан хўжаликларнинг лизинг тўловларидан мавжуд қарзларини ундириш бўйича вилоят хўжалик судига 44 та даъво аризаси киритилди. Хўжалик судининг ҳал қилув қарорига асосан 74 миллион 363 минг сўм маблағ ундирилди.

Лизинг тўловларини амалга оширмаган 10 нафар лизинг олувчилар бўйича 58 миллион 756 минг сўмни ундириш тўғрисида ишлар вилоят суд қарорларини ижро этиш департаментига оширилди. Шунингдек, лизинг тўловларини тўламай келаётган фермер хўжаликлари ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналаридаги техникалар қайтариб олиниб, бошқа талабгорларга лизинг муддатининг қолган даврига қайтадан расмийлаштириб берилмоқда.

Шунинг учун янгидан ташкил этилган, фаолиятини эндигина бошлаётган фермер хўжаликларига хизматларимиздан фойдаланишни таклиф этамиз. (h)

Хайритдин ЖЎРАЕВ,
«Ўзқишлоқхўжаликмашлизинг» Бухоро вилоят филиали директори.

МАСЪУЛИЯТ БОР ЖОЙДА...

Ўзбекистон Республикаси ИИВ Ёнғин хавфсизлиги Бош бошқармаси халқ хўжалиги масканлари, аҳоли турар жойлари, шунингдек ўқув ва тарбия муассасалари биноларида ёнғинларнинг олдини олиш ва ёнғин хавфсизлиги қоидаларини таъминлаш юзасидан қатор тадбирларни амалга ошириб келаётир. Ўтган йилнинг ноябр- декабр ойларида республика миқёсида ўтказилган «Ёнғин хавфсизлиги ойлиги» тадбири ҳам ана шу саъй-ҳаракатларнинг узвий давоми бўлди. Гап шундаки, мазкур ойлик мобайнида барча ўқув юртлари, умумтаълим мактаблари, мактабгача таълим муассасалари жамоалари ушбу хайрли тадбирга кенг жалб этилди. Бошқарма томонидан ишлаб чиқилган режага кўра, халқ таълими тизимидаги барча мактаб ва таълим муассасаларида мунтазам равишда ўқув-машғулотлари ўтказилиб келинмоқда. Республикамиз бўйича бугунги кунга қадар барча ўқув юртлари, умумтаълим мактаблари, мактабгача таълим муассасалари Давлат ёнғин назорати ходимлари томонидан тўлиқ текширувдан ўтказилиб, ёнғин хавфини келтириб чиқариши мумкин бўлган омилларни бартараф этишга эришилди.

Бундан ташқари, ёш авлод хавфсизлигини таъминлаш мақсадида, уларга ёнғин чиқиши қандай аянчли оқибатларга олиб келиши юзасидан ўқув дарслари ўтказилиб, педагог мутахассислар билан бирга тарғибот ишлари олиб борилмоқда. Ўсиб келаётган ёш авлодни ҳар тарафлама соғлом ва бақувват, билимли ва салоҳиятли бўлиб улғайиши учун барчамиз бирдек маъсулмиз. Масъулият бор жойда иш бор, силжиш бор. Ана шу масъулият бошқа соҳаларда бўлгани каби ўқув муассасаларида ёнғин хавфсизлиги қоидаларини ўқитиш-ўргатиш ишларида ҳам ўз ифодасини топса, мақсадга мувофиқ бўлади.

Улуғбек ВАФОЕВ,
Ўзбекистон Республикаси ИИВ ЁХББ муҳандиси

ХУРШИДА ДАНАЕВА:

«КАСБИМ МЕНГА ҚАНОТ БАҒИШЛАЙДИ»

У билан хонага гўзал баҳор тароватй кириб келгандек бўлди. Буюк рассом Леонардо да Винчи «аёлнинг самимий табассуми ҳар нарсани, ҳатто қалин музликларни ҳам эритишга қодир», деган сўзлари замирида қанчалик ҳақиқат яширинганлигини шундагина ис қилдим. Мафтункор табассуми, хушмуомалалиги билан олис манзилларга отланган йўловчилар кўнглига илиқлик олиб кирувчи гўзал касб соҳибаси - Ғарб флотининг моҳир борткузатувчи-бригадири Хуршида Данаева билан суҳбатимиз бир зумда қовушиб кетди.

— Бу касбни танлашимга қайсидир маънода онам сабабчи бўлганлар десам, янглишмайман. Борткузатувчи бўлиш аввало волидаи муҳтарамамнинг орзулари эди. Айрим сабабларга кўра улар ўқитувчилик касбини танлаганлар. Онам орзусини рўёбга чиқарганимдан бахтиёрман, — дейди Хуршида ўша-ўша ёқимтой табассум билан. — Оилада уч қиз, бир ўғил вояга етдик. Акам ва опаларим бошқа касбни танлашган. Мени эса болалигимдаги орзу авиацияга етаклади. Тошкентдаги 293-ўрта мактабни тугатгач, борткузатувчилар танловида иштирок этиш учун келдим. Танлов ҳайъати ўн олти ёшда бўлганлигим сабабли, ҳужжатларимни қабул қилмади. Сўнгра, инглиз тилини мукаммал эгаллаш мақсадида Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари Университетининг инглиз филологияси факультетига ўқишга кирдим. 3-курсда ўқиб юрган кезларимда борткузатувчилар танловида қатнашиб, имтиҳонлардан муваффақиятли ўтдим. Илк фаолиятимни маҳаллий қатновлардан бошладим. Бир йил ўтгач, мени Ғарбий флот ҳаво кемаларига ўтказишди. Ишим орқали жуда кўп мамлакатларда бўламан, турли инсонлар билан суҳбатлашаман. Айнан касбим туфайли ҳаётим қизиқарли воқеа ва таассуротларга жуда бой.

— Борткузатувчиларнинг ҳаёти бошқа касб эгалари сингари тинч, осуда кечмайди. Яқинларингизни узоқ вақт кўрмаслик сизни толиқтириб қўйган кезларда касбингиздан воз кечиб юборгингиз келадими?

— Борткузатувчининг ҳаёти таъкидлаганингиздек, хотиржам кечмайди. Толиққан кезларим ҳам бўлган, лекин ҳаммасига улгуришга ҳаракат қиламан, касбдан воз кечиш ҳатто хаёлимга ҳам келмаган. Бу касбга эътиқодим ошса ошганки, сўнмаган. Касбга муҳаббат менга қанот бағишлайди. Букилмас, катта қанотни эса отамдан олганман.

— Орзуингиз амалга ошмаганида қайси касбни танлаган бўлардингиз?

— Билмадим, жуда кутилмаган савол бердингиз. Касбим ҳаётим мазмунига айланган. Ўзимни бошқа касб эгаси сифатида тасаввур қила олмайман. Агар қайтадан касб танлаш имконияти берилганида, ҳеч иккиланмай яна борткузатувчиликни танлаган бўлар эдим.

— Устозларингиз ҳақида ҳам тўхталсангиз...

— Менга борткузатувчилик касбининг моҳир усталари устозлик қилишган. Малакали борткузатувчилар Гулнора Аминова, Назира Раҳимова, Нодира Пирмуҳамедовалар соҳанинг кўп қирраларини ўргатишган, зарур маслаҳатларини аяшмаган. Улардан бениҳоя миннатдорман.

Қаҳрамонимиз ҳақидаги мақолани Ғарб флоти борткузатувчилари йўриқчиси Назира Раҳимованинг ҳамкасби ҳақидаги қуйидаги сўзлари билан тугатишга қарор қилдик.

— Парвознинг осуда ўтиши борткузатувчилар маҳоратига ҳам боғлиқ. Биласизми, иш вақтида турли феъл-атворли инсонларга дуч келамиз. Уларнинг ҳар бирига алоҳида хизмат кўрсатишимиз керак. Биздан хушмуомала ва сабрли бўлиш талаб этилади. Хуршидада бурч, масъулият, хушмуомалалик, сабр-тоқат каби инсоний фазилатлар мавжуд. Айнан шу жиҳатлар унга ишониб топширилган вазифани ўз вақтида кутилгандан ҳам аъло даражада бажариш имконини бермоқда.

Шаҳноза ҚУРБОНБОЕВА
суҳбатлашди.

✓ «Инсонга наф келтириш — олий бахт» танловига

УМР БЕКОР ЎТМАДИ

Лавҳа

Чилонзорда жойлашган «Карвон» бирлашган касаба уюшмаси қўмитасини топиш қийин кечмади. Қорамағиз аёл кўзойнак остидан синчков назар ташлади. Ўзбекча сўз бошласам, рус тилида жавоб берди. Бироз ғашим келди, бироқ яқиндан танишиб олгач, дилимдаги ғубор булутдек тарқади.

— Сизни кўрган ўзбек, деб ўйлайди.

— Отам ўзбек. Айтишларича, раҳматли Бўритош бувимга жуда ўхшар эмишман. Онам рус, россиялик. Тасодифан келиб қолган, — деди у.

...Мария Федоровна Марказий Осиёнинг юраги ҳисобланмиш гўзал бу диёрни бир бор кўриш истагида келган эди, лекин қисматдан қочиб қутулиб бўлмас экан. Ким ўйлабди ўшанда Холмат билан танишади-ю, бир умр шу ўлкага боғланиб қолади деб. Муҳаббат Парвардигорнинг инсониятга инъом этган тухфаси. Холмат — Мария қиссаси тўйдан сўнг ҳам давом этди. Фарзандлари туғилганида улардан бахтлироқ инсон йўқ эди. Ҳаётнинг шукуҳлари билан эгизак ғурбатларида бисёр. Масъул лавозимда ишлаб юрган Холмат бехос вафот этди. Мария анча вақт ўзига келолмай юрди.

Яратганнинг инояти мўл. Инсонга ғам-ғусса билан бирга сабр-қаноат ҳам улашган. Ечилмаган жумбоқ йўқ. Дардни унутмоқнинг яна бир чораси бор. Муҳитни ўзгартириш, узоқларга, андуҳни эсга солмайдиган жойларга кетиш керак.

Мария фарзандларини олиб Россиянинг Златоус шаҳрига кўчиб кетди. Ўша кезлари Раиса жажжи қизалоқ эди. Кўкка бўй чўзган оппоқ қайинлар узра елиб-югурар, қўзиқорин, смородина териб, беташвиш яшарди. Шу тарзда улғайди. Мария Федоровна Холматнинг юртини, фарзандларининг киндик қони томган тупроқни сира унутмади. Эрининг қариндош-уруғлари билан риштани узмади. Ахир, Ўзбекистонда у бахт нималигини ҳис этган эди-да. Шунинг учун ҳам бу элни тилидан қўймас, фарзандларининг дилига жон Ўзбекистонни сингдириб борарди.

Кунларнинг бирида масала ҳал бўлди. Ўзбекистонга қайтдилар. Серёмғир Россия, ўрмонлар, маҳобатли Волга, ям-яшил кенгликлар, сўнг қозоқ даштлари ортда қолди. Улар тушган поезд Сариоғочдан ўтиб, Ўзбекистон сари бўйлади. Баҳор сепини ёйган, боғ-роғлар қийғос гулга бурканиб ётарди. Буни кўриб Раисанинг қувончи ошиб-тошди.

— Қаранглар, нақ жаннатга ўхшайди-я! — деди у энтикиб.

Мария Федоровна дераза оша боқиб енгил тин олди. «Ҳа, бундай баҳор ҳеч қаерда йўқ», пичирлади лаблари. Кўз олдида эса Холмат бор бўйи басти билан намоён бўлди. Назарида унинг руҳи қувониб, оиласи истиқболига пешвоз чиқаётгандек эди.

...Орадан йиллар ўтди. 1986 йили Мария Фёдоровна ҳам ёшини ёшаб, ошини ошаб дунёдан ўтди. Ортида чироғини ёқиб зурриёдлари қолди. Раисанинг иқболи баланд экан, ҳаётда ўз ўрнини топди. Вақтида билим сарҳадларини эгаллади. Дуруст идораларда меҳнат қилди. Касбга лаёқати ва ишбилармонлиги туфайли ҳамкасблари ўртасида обрў қозонди. Шахсий ҳаётда ҳам омади бор. Валерий Любинскийдек ажойиб инсоннинг жуфти ҳалоли. Қизи Рада, ўғли Вадим ота-оналари сингари хушхулқ, меҳнатсевар бўлиб вояга етишди. Малакали адвокат сифатида фаолият юритишяпти.

Умр оқар дарё, кечаги қизалоқ Раиса бугун 60 дан ошган Раиса Холматовнага айланди. Мана 27 йилдирки, у касаба уюшма фидойиси. Ҳозирги вақтда «Карвон» бирлашган касаба уюшма қўмитаси раиси ўринбосари лавозимида хизмат қилади. Мазкур қўмита «Карвон Холдинг» ассоциацияси таркибидаги 172 та нодавлат секторига мансуб хусусий корхона ва ташкилотларни қамраб олган бўлиб, ўз атрофига 1870 нафар аъзони жипслаштирган.

(Давоми 8-бетда)

ЎЗБЕКИСТОН СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМАСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ

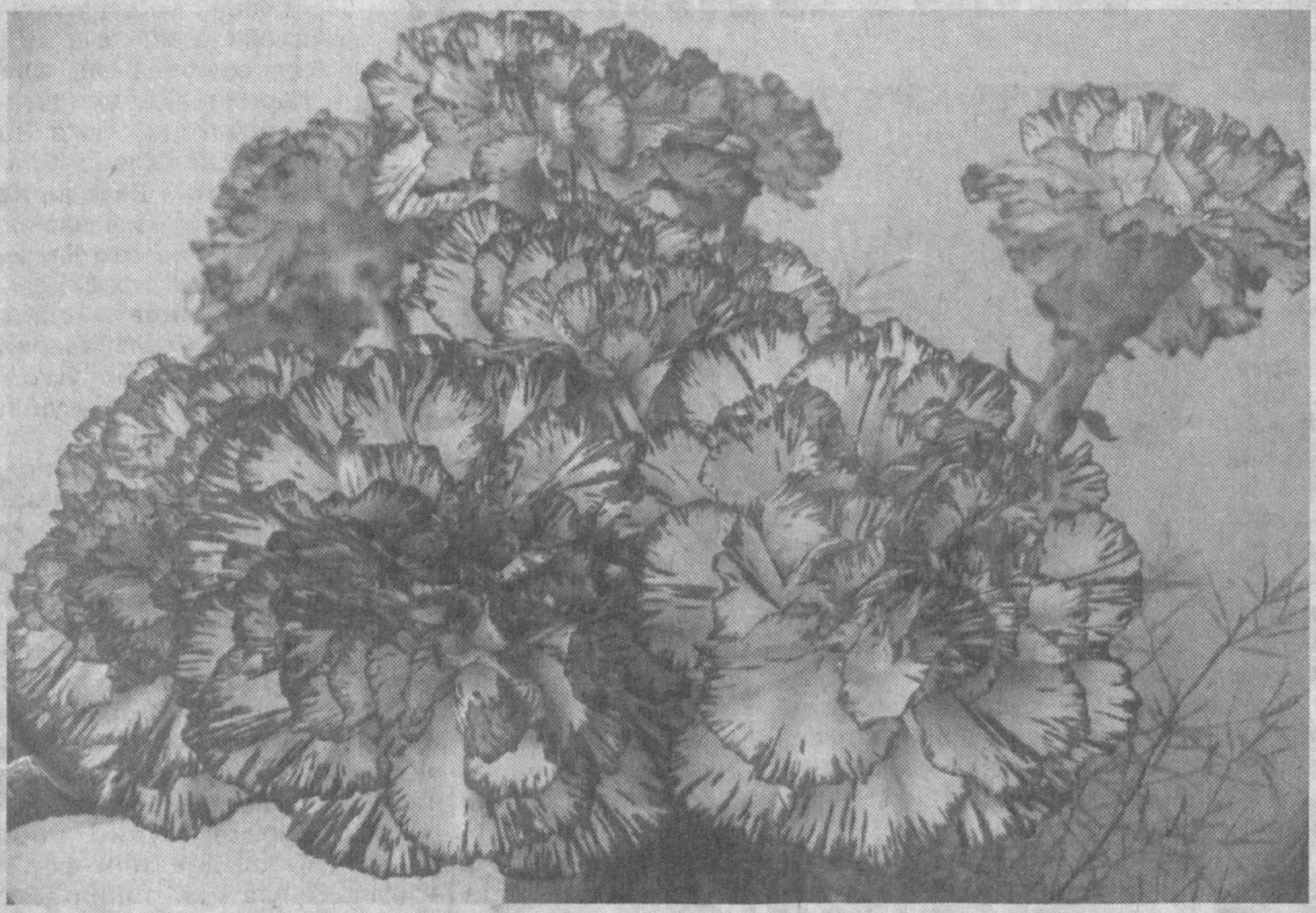

Тармоқ ходимлари ва юртимиз аҳлини улуғ айём, яшариш ва янгиланиш фасли билан муборакбод этади. Саховатпеша халқимиз савоб иш қилишдан асло толмасин!

ЎЗБЕКИСТОН АГРОСАНОАТ МАЖМУИ ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМАСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ

Шу азиз Ватанда яшаётган
барча-барчани эзгулик элчиси
бўлмиш фусункор айём билан
самимий кутлайди.
Юртимиз тинч, халқимиз омон
бўлсин, хур Ўзбекистонимизни
файзу барака тарк этмасин!

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КАСАБА УЮШМА ТАШКИЛОТЛАРИ БИРЛАШМАСИ КЕНГАШИ

Оллоҳ назари тушган
муборак заминда яшаётган
халқимизга осуда ва
фарахбахш ҳаёт
ҳамиша ёр бўлсин!
Наврўз – Янги кун
юртимизга фақат эзгулик
олиб келсин!

НАВОИЙ ВИЛОЯТ ТАЪЛИМ ВА ФАН ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМАСИ КЕНГАШИ

Соҳа ходимлари ва барча
фуқароларни Наврўз
байрами билан
муборакбод этади.
Уларга сиҳат-
саломатлик, бахт-саодат
тилайди.

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТ ТАЪЛИМ ВА ФАН ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМАСИ КЕНГАШИ

Фидокор халқимизни
ва барча тармоқ
ходимларини қадимий
Ва ҳамиша ардоқли
байрам билан
муборакбод этади.
Эл-юрт учун
камарбаста,
саховатпеша инсонлар
асло кам бўлмасин!

НАМАНГАН ВИЛОЯТ КАСАБА УЮШМА ТАШКИЛОТЛАРИ БИРЛАШМАСИ КЕНГАШИ

*Мамлакатимиз фуқароларини
ардоқли байрам — Наврўз
билан самимий қутлайди.
Қалбингизда баҳорий кайфият
гул-чечаклар очсин!
Умрингиз узун, хонадонингиз
қут-баракали бўлсин!*

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМАСИ КЕНГАШИ

Соҳа ходимлари ва мамлакатимиз фуқароларини Наврўз байрами билан самимий табриклайди. Уларга сиҳат-саломатлик, баҳорий кайфият тилайди.

ЎЗБЕКИСТОН МЕТАЛЛУРГИЯ ВА МАШИНАСОЗЛИК САНОАТИ ТАРМОҚЛАРИ ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМАСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ

Тармоқ ходимларини ҳамда мамлакатимиз фуқароларини меҳр-мурувват айёми, орзу-умидлар рамзи бўлмиш Наврўз байрами билан самимий табриклайди. Осмонимиз мусаффо, юртимиз тинч бўлсин! Қалбингизни баҳорий кайфият асло тарк этмасин!

ХОРАЗМ ВИЛОЯТ ТАЪЛИМ ВА ФАН ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМАСИ КЕНГАШИ

Энг гўзал фазилатларни ўзида мужассам этган азиз устозларни Наврўзи олам билан самимий қутлайди. Толеингиз баланд, умрингиз узун бўлсин!

Ўзбекистон Республикаси давлат-тижорат

«ХАЛҚ БАНКИ»

Республикамиз аҳолисини «Наврўз» айёми муносабати билан самимий муборакбод этади.

Сиз азизларга тинчлик-хотиржамлик, дастурхонингизга қут-барака тилаган ҳолда баҳор байрами муносабати билан қуйидаги янги омонат турларини таклиф қилади:

«БИНАФША» — ютуқли, сақлаш муддати **3 ой**, бошланғич бадал **10 000 сўм**
Омонатчи белгиланган фоиз даромадларини олиш билан бир қаторда **1 000 000 сўм** ютуқ эгаси бўлиш имкониятига эга.

«ОФАРИН» — муддатли, сақлаш муддати **3 ой**, бошланғич бадал **200 000 сўм**
Фоиз даромади омонатни сақлаш муддати тугагандан сўнг қўйилган маблағ билан бирга берилади.

«ЁШ ОИЛА» — жамғарилувчи, оила аъзоларининг бирига очилади, сақлаш муддати **6 ой**, бошланғич бадал **100 000 сўм.**
Омонатда сақланган маблағларга ҳар ойнинг 1-санасига фоиз даромади ҳисобланиб, омонат қолдиғига қўшиб борилади.

«ХАЛҚ БАНКИ»ДА АҲОЛИ ОМОНАТЛАРИНИНГ ДАХЛСИЗЛИГИ ДАВЛАТ ТОМОНИДАН КАФОЛАТЛАНГАН!

Абдулла Қаҳҳор таваллудининг 100 йиллиги олдидан

ЎЧМАС ХОТИРАЛАР

Адабиёт атомдан кучли, лекин унинг кучини ўтин ёришга сарф қилиш керак эмас.
Абдулла ҚАҲҲОР

Адабиётимиз фахри ва ифтихори Абдулла Қаҳҳор суҳбатидан бир неча бор баҳраманд бўлганимдан ўзимни бахтли ҳис қиламан. Жаннатмакон устозлар Миртемир, Уйғун, Комил Яшин, Шайхзода Ёзувчилар боғидаги улкан арғувон дарахтлари остидаги сўрида гурунглашиб ўтиришни хуш кўришарди. Баъзан бундай суҳбатларда Абдулла Қаҳҳор (у кишининг дала ҳовлиси анҳорнинг бу бетида, Ёзувчилар ижодий уйи эса у бетида эди) ҳам қатнашар эдилар. У кишининг ўзига хос салобати шунда эдики, юқорида тилга олинган устоз адиблар ҳам Абдулла Қаҳҳорнинг келаётганини кўрганларида албатта, ўринларидан туришиб, сергакланиб қолишарди.

У киши кўпроқ Ёзувчилар ижодий уйи томонга қўнғироқ қилиш учун ўтардилар. Телефонда жудаям паст овоз билан сўзларди. Бу албатта, ижод уйида ишлаётган адибларга катта ҳурмат рамзи ҳам эди. Устоз қайтаётиб албатта, тенгдош адиблар суҳбатларига қўшиларди...

Бир гал Миртемир домла мени таништириб, «Бу йигит Андижондан, менинг шогирдларимдан Олимжон Холдор», дедилар. Абдулла ака мийиғида кулиб, бир Шайхзода, бир Яшинга қараб:

— Мен Миртемирга ҳавас қиламан, қайси вилоятга, қайси юртга бормай, мана шу арғувон дарахтларидек улкан дарахтларнинг шохларидан бир-бирларига шеър ўқиб сайраётган хушовоз булбулларни кўрганда «булар ҳам Миртемирнинг шогирдлари бўлишса керак» дейман. Ҳақиқатан ҳам шундай бўлиб чиқади. Сиз ҳам ўша қушчалардан экансиз-да, ўғлим!..

Абдулла Қаҳҳорнинг садоқатли шогирдлари Миртемир домланинг шогирдларидан кам бўлмаса-да, у киши ўз одатларича кулиб туриб лутф қилган эдилар.

Шу куни машварат тонггача давом этди. Мен чой ташиб, чой қуйиб ўтириб, уларнинг бетакрор суҳбатларидан баҳра олдим.

Биз ўшанда республика ёш адиблари семинарига келиб, кўпчилигимиз ёзувчилар боғида турардик.

Ҳар куни семинар якунида у ёки бу устоз-шогирдлар, ёзувчилар билан учрашув ўтказиш режалаштирилган эди. Ғафур Ғулом, Ойбек, Миртемир, Шайхзода, Зулфия, Комил Яшинлар билан бўлган учрашувлар ва суҳбатлар таассуротлари ҳамон ёдимда. Уларни унутиш мумкин эмас. Абдулла Қаҳҳор билан бўладиган учрашув-семинар энг охирги кунга режалаштирилган эди. Барчамиз шу кунни орзиқиб кутардик.

Эрта тонгдан Ёзувчилар уюшмасига республика радиоси, телевидениеси, барча оммавий-ахборот воситалари, олий ўқув юртлари талабалари, аспирантлар, олимлар, академиклар ва адибнинг кўпдан-кўп мухлислари йиғила бошладилар. Биз каби турли вилоятлардан келган тортинчоқ ёшларга жой ҳам етмади. Мен ортда тик турар эдим. Абдулла аканинг энг яқин шогирди, дилкаш шоир Шуҳрат мени туртиб, «Нега турибсиз, олдинроққа юринг» деб қўлтиғимдан тутиб етаклади. Шуҳратни кўрган тенгдошлари Туроб Тўла, Саид Аҳмад, Шукрулло унга жой бўшатишди. Биз Шуҳрат билан бир ўриндиққа қисилишиб бўлса-да, жойлашдик.

Залга жимлик чўкди. Устоз Абдулла Қаҳҳор саҳнада пайдо бўлганида қарсаклар янгради. Адиб адабиёт ва санъатнинг қудратли кучи, ёзувчининг ижод жараёни, маҳорат-илҳом, мавзу танлаш ва бошқа масалалар ҳақида гапирди. «Ёзувчи шундай бўлиши керакки, у халқи қувонган нарсадан қувонсин. Нафратланган нарсадан нафратлансин», деди.

Абдулла Қаҳҳор мавзуни худди шу ердан қидираётгандек эди.

— Абдулла аканинг асарларини ўқиганмисиз? — сўради Шуҳрат.

— Ўқиганман, ҳикоялари жони дилим, қиссалари, романлари, драмаларини биламан.

— Унда савол беринг, — деди. «Сароб»даги Саидийни сўрадим. Шунда адиб ўз-ўзидан очилиб кетиб:

— Эй-й, Миртемирнинг шогирди, андижонлик Олимжон, — деди мени таниб.

— Жуда ўринли ва жойида берилган савол, замонавий миллий адабиётимизнинг шаклланиш даврида Саидий кабилар бўлмаган, десак, албатта хато бўлар эди.

Ижодда, айниқса, ёш ёзувчи манманликдан, ишратпарастликдан холи бўлиши керак. Кўпроқ ўқиши, бағрикенг бўлиши, бадиий адабиётнинг халққа хизмати даражасини яхши англаши лозим. Бизда Саидийлар битта-иккита эмас, жуда кўп. Адабиётга адашиб кириб қолганлар истаганча топилади. Айниқса, бундай қўштирноқ ичидаги «адиб»лар радио-телевидение, редакцияларда, вақтли матбуотларда, ҳатто нашриётларда ҳам кўплаб топилади. Уларнинг ҳатто ғиштдай-ғиштдай китоблари ҳам босилади. «Улуғ танқидчиларнинг» номларидан ўзлари ўз китобларига тақризлар ёзиб, уларнинг имзолари билан чоп эттириб юрувчилар қанча! Хуллас, Саидий умумлашган тимсол, десам тўғрироқ бўлади.

Ҳаёт магнитдек ўзига тортади. Ёзувчи юз магнитни ўзига юктира олсагина китобхонни ўзига тортиб олади. Китоб чиқарганки зот ёзувчи бўлавермайди. Қўшиқ куйлаганки, ҳофиз бўлмаганидек, қофияларни бир-бирига боғлаб, шеър ёзувчилар ҳам шоир эмас. Сиз сайланмалар, девонлар тузинг, унвонлар эгаси бўлинг, халқ сизни билмаса, ўқимаса, сиз қандоқ ёзувчисиз, шоирсиз?! Адабиёт бу ҳунар, уни касбга айлантириб олган ёзувчи олмага тушган қуртдан фарқ қилмайди.

Мен яна бир янги асаримни ёза бошлаганимда ҳаётда янгидан туғиламан, энди бошловчи ёзувчи бўлиб қўрқиб ишлайман. Албатта, етарли тажрибам бўлса-да, мавзу йўналиши шуни тақозо этади.

Шундан кейин Абдулла Қаҳҳор чўнтагидан дафтар чиқариб уни варақлай бошлади. «Мен у ёки бу асарни ёзишдан аввал жуда пухта ҳозирлик кўраман. Асар сюжетидан тортиб қаҳрамонимнинг таржимаи ҳолигача, унинг феъли атворигача, бўйи-басти, афти-башарасигача, ҳатто унинг жаҳли чиққанда ғазабланиб сўкишларигача ёзиб чиқаман. Яна бошқачароқ қилиб айтадиган бўлсам, ўша рамзий тимсол ким, унинг асл исми-шарифи ҳамма-ҳаммасини худди рассомлардагидек чизиб оламан. Ахир йўқ одам ҳақида ёзувчи ўзидан тўқиб яратмайди-ку... Китоб битгунча (қўлёзма) мавжуд одамларни ҳаракатга келтираман. Асар тайёр бўлгач, кимни назарда тутган бўлсам ўша одамнинг исми-шарифи ўрнига бошқа одамнинг номини қўшиб алмаштираман. Қарабсизки, танқидчилар айтган «бири-бирига ўхшамас бетакрор тимсоллар пайдо бўлибди».

Шуни яхши билингки, бор одамлар ҳақида қалам тебратсангиз, улар ҳеч қачон бир-бирларига ўхшамайдиган тимсолларга айланади. Ёзувчи тўқиган тимсоллар эса истаса ҳам, истамаса ҳам ҳамма вақт юзаки, сохта чиқади. Кўп ҳолларда уларнинг Ҳасан-Ҳусанларга ўхшаб қолишлари шундан...

Мен ҳозирги ёшларни ёшлигимга, уларнинг дастлабки асарларини ўзимнинг дастлабки асарларимга қиёс қилиб, шундай фикрга келмоқдаман. Биз ёш ишчи — кечки мактаблардан адабиётга кириб келган бўлсак, ҳозирги ёшлар университетлардан, турли тилларни мукаммал эгаллаган ҳолда кириб келишларининг ўзи қувонарлидир...»

Учрашувда саволлар ёғилиб кетди. Абдулла Қаҳҳор ҳар бир саволга пишиқ-пухта ва аниқ жавоблар берар, саволларни шошмай дафтарига ёзиб оларди.

Шундай қилиб, Абдулла Қаҳҳор билан бўлган унутилмас учрашув ўчмас хотирага айланди.

Олимжон ХОЛДОР,
Ўзбекистон санъат арбоби, профессор

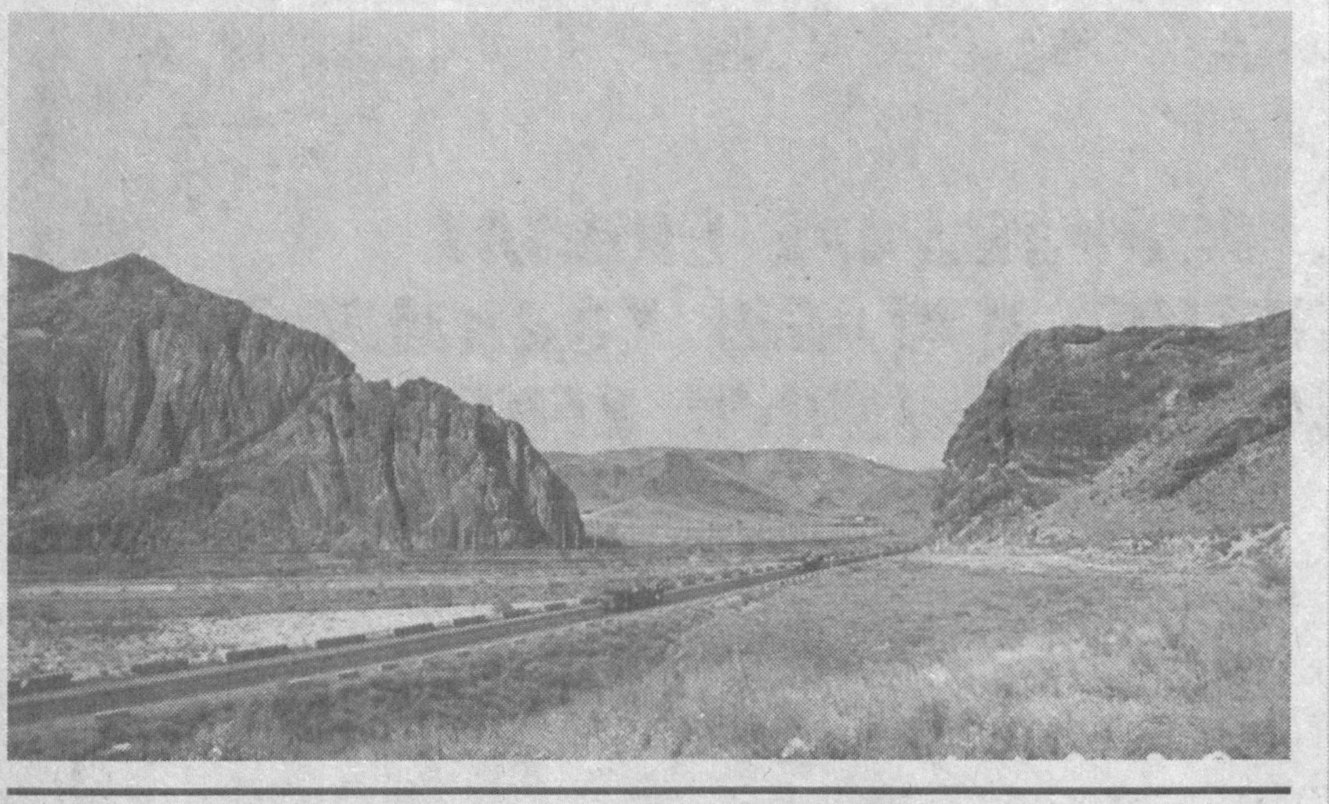

Ҳаётий ҳикоя

ЯХШИЛИК

Бу воқеа урушдан кейинги йилларда бўлган. Қиш охирлаб, бир-бирига туташ баланд Қўйтош тоғ ёнбағирларида баҳор нафаси уфуриб қолган, ҳаво ҳарорати кун сайин кўтарилиб, табиат янада яшнаб, чирой оча бошлаганди.

Кўчимизни эшакларга ортиб, сигир-бузоқ ва ўн чоғли қўй-эчкиларни ҳайдаб отам иккимиз Қўштўба томон йўл олдик. Тик довон ошиб манзилимизга етгач, бўлғуси «қароргоҳ» — қора уй (ўтов) учун яйловнинг кунгай томонидан жой ҳозирлаб, керагаларни ўрнатишга киришдик. Керагалар толнинг шохларидан саралаб олинади. Уларни қандай тайёрлашни қозоқ биродарларимиз ўргатишган экан. Бу яйловдан-яйловга кўчиб юришимизда бирмунча қулайлик туғдирарди. Шу куни қош қораймасдан керагаларнинг тевараги ва усти кигиз билан қопланиб, арқон тортилиб маҳкамланди. Кейин уй-рўзғор буюмларини саранжом-саришталаб қўйдик.

Қора уй ҳаммада ҳам бўлавермас, кўплар яқинимиздаги Чуқурсой, Ялтирсой ва Илонўтди яйловларига кўчиб, бўйра ва шох-шаббалардан чайла тикиб олишарди. Молларимиз кун бўйи яйловларда боқилар, кеч бўлиб қолганини ҳам сезмасдик. Оёқлари узун, бақувват ва йирик панжали олапар итимиз молларни турли хавф-хатарлардан қўриқлаб турарди. Ўша йили баҳор яхши келганиданми онам кади-кади сут соғиб олар, қозонда пишириб, уйнинг шифтига илиб қўярди. Ўчоқлар ёнида арча, писта ва тоғ олчаларнинг қуриган шохларидан ўтин тайёрлаш эса менинг зиммамда эди.

Ана шундай серташвиш кунларнинг бирида уйимизга меҳмонлар келишди. Уларнинг ёши улуғи новча бўлиб, қошлари бир-бирига туташиб кетган, иккинчиси эса шопмўйловли, истараси иссиқ мўйсафид эди. Отам улар билан қучоқ очиб, қўл олишаркан, беихтиёр кўзига ёш олди. Меҳмонлар сўрига чиқишгач, суҳбат чоғида уларнинг қўшни вилоятда яшаши ва отам билан урушда бирга бўлганлигини билиб олдим. Шу оқшом қуролдош дўстлар хурсандчилигининг чеки-чегараси йўқ эди.

Қора уйга кираверишдаги ўчоқда ёнаётган ўтиннинг қуюқ тутуни шифтдаги туйнукдан чиқиб, ажиб манзара касб этар, қумғон шақирлаб қайнар, суви чўғга сачраб чарсилларди.

Бир пайт дастурхонга илон боласи яқинлашиб, нон ушоқларини ейишга энди чоғланганида меҳмонларнинг шопмўйловлиси бўш турган сопол косани унинг устига тўнкариб ёпиб қўйди. Буни кузатиб турган отам меҳмон кўнгли учун чурқ этмади. Шундай хатти-ҳаракатни агар мен қилганимда отам кечирмаган бўларди.

Оқ илонлар ўта заҳарли бўлиб, уларни мол-давлат илонлари деб ҳам атардик. Оиламизда ҳеч ким совуқ бу жониворларга озор етказмас, уларнинг ҳам бизга зиёни тегмасди. Шу вақтга қадар улар билан қора уйда ёнма-ён, тинч-тотув ва хотиржам яшаб келаётган эдик.

Онам дастурхонни йиғиштираркан, сопол коса тагидаги илон боласига кўзи тушиб ҳайрон бўлди. Мурғак жонивор ўрмалаганича бир зумда қоронғулик қўйнига сингиб кўздан ғойиб бўлди. Суҳбат қўр олиб биз «ушланиб» қолган илон боласига кўп эътибор бермаган эдик.

Вақт ҳам алламаҳал бўлиб қолди. Меҳмонлар энди дам олишга ҳозирлик кўришаётганда уй шифтида осиғлик кадиларнинг бири «тап» этиб тушиб кетди. Гиламга тўкилган сутда қоп-қора доғларни кўриб кўнглимиз беҳузур бўлиб кетди. Шифтда эса муаллақ осилиб турган ип ёнида оқ илонга кўзи тушган меҳмонлар баттар хавотирга туша бошлашди. Илон бир уй одамнинг ҳаловатини бузганди.

— Илон иши — заҳар солмоқ, — деди меҳмонларнинг ёши улуғи.

Шунда отам ҳам келар гапни айтди-қўйди:

— Халқимизда ётган илоннинг қуйруғини ҳам босмаслик керак, деган нақл бор. Ёмонни яхшилик билан енгиш мумкин.

Шунда шопмўйловли меҳмон илон боласини бекордан-бекор «ушлаб» тургани, она илоннинг эса қасдлашиб қолиб, биздан ўч олмоқчи бўлгани ва оқибати нима билан якунланганлигини англаб ўнғайсизланиб қолди.

Афтидан, илон боласи дастурхон ёнида «ушланиб» қолганида она илон биздан ўч олмоқчи бўлиб шифтдаги кадиларнинг биридаги сутга заҳарини сочган, кейин эса боласининг тирик эканлигини пайқагач, оғу солинган идиш ипини тишлаб узган кўринади.

Тонг ёришгач, чойдан сўнг шопмўйловли меҳмон кетар чоғида:

— Хатолик учун узр. Зарари тегмаган «қўшни»нинг фойдаси текканы шу экан, — деди биз билан хайрлашаркан.

Мен бу гапларнинг маъносига кейинчалик тушуниб етдим.

Абдулла САИДОВ

БУ МЕНИНГ БАҲОРИМ

(қатра)

Хомуш кайфиятда ташқарига чиқдим. Шу тобда юзларимга илиқ бир насим келиб урилди-ю, хаёлларим тўзғиди. Эски ғамнок ўй-хаёллар қайларгадир учиб кетди. Ўрнига қувноқ туйғулар оқиб кела бошлади. Чарақлаб кетган кўзларим атрофга ўзгачароқ термулди, юзимга ним табассум ёйилди.

Насим яна ўйноқлаб ўтди. Қулоқларимга болажонларнинг қий-чувлари эшитилди. Улар ҳаммадан олдин пешвоз чиқишибди-да деб қўйдим. Энтикиб кетдим, уларга қўшилиб ўйнагим, осмонни варракларга тўлдиргим келди. Болалар ёнига қандай борганимни, акаларига йиғламсираб қараб турган кичкинтойга қандай варрак ясаб берганимни ўзим ҳам сезмай қолдим.

Ҳа, мен уни энди аниқ ҳис қила бошладим. Фаслга монанд кайфият бутун вужудимни, руҳиятимни қамрай бошлади.

Минг йиллар излаганим, қачонлардир азиз бўлгану, йўқотиб қўйган қадрдонимни қайта топгандай суюнаман. Мен уни топганим аниқ. Бу — менинг баҳорим.

Баҳорим, баҳоржон, дейман уни бағримга босганча. Сен сеҳргарсан, ифорларинг билан, сайроқи қушларингу кўм-кўк майсаларинг, яшилланаётган дарахтларинг билан кўнгилни шодлантирасан. Аввал табиатни уйғотасан, зум ўтмай бу уйғоқлик инсонга кўчади.

Шоир қаламини излаб қолади, ҳофиз торини... Чўпон таёғини, деҳқон кетмонини... Ҳамма янгиликка иштиёқ сезади ўзида, ижодга рағбат туяди. Энг эзгу орзулар баҳорда туғилади. Кўнгилники уйғотгувчи экан, баҳорни суймай бўладими.

Баҳорим, баҳоржон, дейман, сен ёшликсан. Ташрифингни кўриб тўқсон яшар момо ҳам қалбида завқ-шавқ туяди, ўзига пардоз беришга, қошларига ўсма қўйишга, кўзларига сурмалар суришга ошиқади. Атроф чуғур-чуғурга, куй-навога тўлиб кетади, байрамлар куйларга уланади. Термулиб тўймайсан, суюниб тўймайсан киши. Баҳорим, сен покликсан. Шаррос ёмғирларинг кўнгилни ювади. Ташвишлар, изтироблар туфайли ғубор тортган дилни тозалайди. Энг бадбин кимса ҳам қалбининг тубида аллақандай ҳайратни ҳис қилади сенга қараб.

Баҳорим, баҳоржон. Мунисгинам, меҳрибонгинам. Эгнимдаги қиш либосини ечарканман, гўё қалб қулфларини ечгандай сезаман ўзимни. Сувларнинг шарқироқ оҳангига жўр бўламан, гулларнинг кулгусига қўшиламан, насимларнинг навосидан уйғонган туйғулар ёмғирларнинг мавжларида улғаяди. Тўлиб-тошган қалбимни сенга бўшатаман. Сен уларни дов-дарахтга берасан. Дарахт қушларга... қушлар янги либосларга ўраб, янги оҳангларга чирмаб менга тутадилар туйғуларимни. Мен янги шавқ туяман. Бу шавқ янги ҳаётга бошлайди.

Муҳаббат ТЎРАБОЕВА

«Инсонга наф келтириш — олий бахт» танловига

УМР БЕКОР ЎТМАДИ

Лавҳа

(Боши 3-бетда)

Бу даргоҳда Раиса опа билан биргаликда бир қатор касаба уюшма фидойилари меҳнат аҳлини ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ва маънавий ҳимоя қилиш борасида изчил саъй-ҳаракат кўрсатаётир. Сираси бу эзгу ишларнинг барчаси мавжуд жамоа шартномаларида кафолатланган.

Ишчи-ходимларнинг саломатлигини муҳофаза қилиш кун тартибидаги долзарб вазифалардан. Масалан, ўтган 2006 йил сиҳатгоҳлар ва дам олиш уйларига 86 та, меҳнат аҳлининг ўғил-қизлари ёзги дам олиш мавсумида мириқиб ҳордиқ чиқаришлари учун 50 та йўлланма ажратилди. Шунингдек, «Тошкент денгизи», «Қизилсой» дам олиш зоналарида ва «Чорвоқ оромгоҳлари»да ҳам 494 нафар аъзо тоза ҳаво қўйнида ором гаштини сурди. 200 нафар спорт ишқибози эса Митрофанов ҳавзасида саломатлигини мустаҳкамлади. Хусусан, соғломлаштириш мақсадлари учун 18 миллион сўм сарфланди.

Бундан ташқари, ходимларнинг ҳуқуқий онгини ошириш ва маданиятини юксалтириш бугунги пайтда муҳим тадбирлардан саналади. Инчинун, бу борада амалга оширилаётган ишлар чакки самара бермаяпти. Жумладан, касаба уюшмага ёрдам сўраб келган 48 нафар кишига ҳуқуқий ёрдам кўрсатилди. «Карвон» бирлашган касаба уюшма қўмитаси атрофидаги хўжалик ташкилотлари, шунингдек, қўмитанинг ўзи ҳам саховат карвонидан четда қолмаяпти. Жумладан, ўтган йил ҳомийлик ёрдами учун жуда катта миқдорда маблағ ажратилган эди. Анъана бу йил ҳам давом этаётир.

Бинобарин, юритилаётган бундай эзгу фаолиятда, шак-шубҳасиз, Раиса Умарованинг ҳам ҳиссаси бор. «Карвон» бирлашган касаба уюшма қўмитаси раиси Людмила Анатольевна Тен иккиси аҳиллик билан бамаслаҳат иш юритмоқда. «Раиса Холматовна ишнинг кўзини билади. Тутган жойидан кесади, — дейди раис. — Менга Раиса Холматовнанинг ҳақиқатгўйлиги, адолатпарварлиги ёқади. Ўйлаганини шартта юзга айтади. Орқадан гапириб ўтирмайди», деди бирлашма ходими Гули Ғуломова.

Умр бир бор берилади. Унинг ҳар бир кунидан нимадир топиб яшашнинг ўзи саодат. Кичик ниҳол эди, катта дарахт бўлиб мева берди. Элнинг ундан, унинг элдан кўнгли тўлди.

Шарофат НОРҚУЛОВА,
«Ишонч» мухбири

Болалар спорти

ИЗБОСКАНДА ЧЕМПИОНЛАР КЎП

улар жаҳон майдонларига кўз тикишмоқда

Избосканлик спортчи ёшлар эришаётган ютуқлар нафақат Андижон вилоятида, балки республикада ҳам маълум. Айниқса, муай-тай ҳамда юнон-рум кураши турлари бўйича кўрсатилаётган натижалар қувонарлидир.

Туман халқ таълими бўлими тасарруфида бугун 2 та БЎСМ ҳамда болалар, ўсмирлар футбол мактаби фаолият юритяпти. Уларда 1640 нафар ёшлар маҳоратларини ошираётир. Шунингдек, ака-ука Мамажоновларнинг хусусий спорт мажмуасида ҳам 100 нафар юнон-рум кураши ишқибозлари мунтазам машғул. Улар ХТБ мураббийлари Алижон Мирзаҳолов ҳамда Нозимжон Мирзаевлар қўл остида ушбу спорт тури сирларини қунт билан ўрганишмоқда. Шу ўринда бу ерда ҳар йили сентябр ойида ўтказиладиган анъанавий халқаро турнир тажриба мактаби вазифасини ўтаётганлигини таъкидлаш жоиз.

Вилоят болалар спортини ривожлантириш жамғармаси томонидан берилаётган жиҳозлар ҳамда янги қурилган ёки таъмирдан чиқарилган иншоотларда болажонлар учун барча шароитлар муҳайё этилган.

— Спорт жиҳозлари, коптоклар, шароитлар масаласида ҳеч қандай муаммо йўқ, — дейди туман ХТБ спорт йўриқчиси О.Ибрагимов.

— Биз кўрсатилаётган эътибордан мамнунмиз. Ёшларимиз ҳам шунга яраша натижалар кўрсатишяпти. Кўплаб мактабларимизда спорт заллари кенгайтирилиб, таъмирланмоқда. Ўтган йил мобайнида жами 35 миллион сўмлик спорт жиҳозлари берилди. Келажакда янги-янги тўгараклар очишни режалаштирганмиз. Хусусан, бадиий гимнастика ҳамда катта теннис турларига эътибор қаратилади.

Муай-тай избосканлик ёшларнинг севимли спорт турига айланган. 1996 йилдан фаолият кўрсата бошлаган тўгаракда шуғулланаётган маҳаллий ёшлар жаҳон ва Осиё чемпионатларида зафар қучиб келмоқда. Уларнинг Ўзбекистон терма жамоаси ўзагини ташкил этгани ҳам бежиз эмас. Терма жамоанинг 8 нафар аъзосидан 6 нафари избосканлик спортчилардир.

Яқинда Алмати шаҳрида муай-тай бўйича Қозоғистон очиқ чемпионати бўлиб ўтди. Унда миллий терма жамоа сафида 6 нафар избосканлик муай-тайчилар ҳам иштирок этиб, 4 та медални қўлга киритди. Ёшлардан Д.Мирзаев (51 килограмм) ҳамда М.Собиров (54 килограмм)лар олтин медал эгаси бўлди. А.Назаров, А.Тожибоевлар эса совриндорлар сафидан жой олишди. Мураббий Орифжон Ибрагимовнинг таъкидлашича, ушбу мусобақа май ойида Эронда бўлиб ўтадиган Осиё чемпионати олдидан тайёргарлик вазифасини ўтади. Спортнинг бошқа турлари бўйича ҳам эришилаётган натижалар чакки эмас. Масалан, стол тенниси бўйича қизлардан Дилафрўз Ортиқова республика биринчилигига йўл олди. Белбоғли кураш бўйича эса Зулайҳо Мадраҳимова мамлакат биринчилигида ғолибликка эришди.

Ҳали бу бошланиши. Келгусида насиб этса избосканлик ёшлар Олимпиада ва жаҳон чемпионатларида ҳам зафар қучишади.

Абдулҳай ЮНУСОВ,
«Ишонч» мухбири

Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши АСМ ходимлари Қашқадарё вилояти Трестлар ва қурилиш ташкилотлари Касаба уюшмаси қўмиталари раислари кенгашининг раиси Шуҳрат Бегамовга отаси

АБДУҲОЛИҚ отанинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон маданият ходимлари касаба уюшмаси Марказий Кенгаши Марказий Кенгашнинг Самарқанд вилояти бўйича вакили Сайфулло Раҳимовга акаси

ХАЙРУЛЛОнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

АРХИТЕКТУРА, ПРОЕКТЫ И СТРОИТЕЛЬНО РЕМОНТНЫХ РАБОТ
Ф/О ЛЮБАЯ.
Тел: 340-99-37

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ — ОЛИЙ БАХТ
O.K.U.F. F.T.U.U.

БОШ МУҲАРРИР
Абдухолиқ АБДУРАЗЗОҚОВ

Таҳрир ҳайъати:
Алла Долженкова,
Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари),
Маъмура Адилова,
Мирзоҳид Содиқов,
Носирхон Акбаров,
Ойсулув Нафасова,
Пиримқул Қодиров,
Соғиндиқ Ниетуллаев,
Шамси Эсонбоев,
Элёр Ёқубов,
Ғуломзокир Юсупов

Бизга қўнғироқ қилинг:
Котибият
153-52-78
Бўлимлар
Касаба уюшмалари ҳаёти бўлими: 153-87-63
Ҳуқуқ ва халқаро ҳаёт бўлими: 153-87-73
Ижтимоий-иқтисодий сиёсат бўлими: 153-87-74
Миллий-маънавий қадриятлар ва спорт бўлими: 153-82-79
Хатлар ва мухбирлар билан ишлаш бўлими: 153-85-43
Реклама ва эълонлар бўлими: 153-03-90

БИЗНИНГ МАНЗИЛ:
700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи: 133; 134
E-mail: ishonch_doverie4@mail.ru

Газета ҳафтанинг сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади.

Навбатчи котиб - А.Алламуродов
Навбатчи муҳаррир - Н.Рафиқов
Навбатчи - А.Абдиев
Мусаҳҳиҳ - Н.Юлдошев

Саҳифаловчи-дизайнер: Ю.Михайловский

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0116-рақам билан рўйхатга олинган.
IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.
Офсет усулида босилди.
Бичими А-2.
Ҳажми 2 босма табоқ.
Сотувда эркин нархда.

Босишга топшириш вақти - 21.00.
Топширилди - 23.30

Буюртма Г — 214

Тиражи: 19219

23456